

Nedokonalost dokonalých

Když se vydával na cestu, přiběhl k němu nějaký člověk, a poklekl před ním a ptal se ho: "Mistře dobrý, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?" Ježíš mu řekl: "Proč mi říkáš dobrý? Nikdo není dobrý, jedině Bůh. Prikázání znáš: Nezabiješ, nezcizoložíš, nebudeš krást, nevydáš křivé svědectví, nebudeš podvádět, cti svého otce i svou matku!" On mu na to řekl: "Mistře, to všechno jsem dodržoval od svého mládí." Ježíš na něj s láskou pohleděl a řekl: "Jedno ti schází. Jdi, prodej všechno, co máš, rozdej chudým a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne!" On po těch slovech svěsil hlavu a smuten odešel, neboť měl mnoho majetku. Ježíš se rozhlédl po svých učednících a řekl jim: "Jak těžko vejdou do Božího království ti, kdo mají bohatství!" Učedníky ta slova zarazila. Ježíš jim ještě jednou řekl: "Dítky, jak těžké je vejít do království Božího! Snáze projde velbloud uchem jehly, než aby bohatý vešel do Božího království." Ještě více se zhrozili a říkali si: "Kdo tedy může být spasen?" Ježíš na ně pohleděl a řekl: "U lidí je to nemožné, ale ne u Boha; vždyť u Boha je možné všechno." Mk 10, 17 - 27

V příběhu se kloubí dvě opojná slova – mládí a úspěch. Mladý a úspěšný muž se doslechne, že v jeho okolí se pohybuje známý rabín, a tak za ním zajde a ptá se co má dělat, aby získal věčný život. Tato otázka by dávala smysl, kdyby se jí ptal nějaký neznaboh, ale tento člověk přece od malička slyšel, co má dělat. Má žít zbožný život. Nabízí se otázka, zda mladík skutečně to, na co se ptal, nevěděl. Představte si, že jste zubař, zásadně si nečistíte zuby, jíte sladké a bolí vás zuby. Po týdnu bolesti zubů to již více nemůžete vydržet, a tak jdete za jiným zubařem s otázkou, proč mě bolí zuby? Pochopitelně, že mladík věděl, nebo si myslel, že ví, co má dělat, aby získal věčný život! Od mládí slyšel, dodržuj příkazy, stejně jako zubař poradí, čisti si zuby. Tedy spíše než s otázkou, přichází mladík pro potvrzení o své dokonalosti.

Zajisté bylo nemožné, že by mladík dodržoval všechna prikázání, tak jak naznačil. Zřejmě mu trochu chyběla soudnost, ale možná si to skutečně myslel. Možná se skutečně jednalo o slušného a spořádaného člověka. Ježíš vyslechne jeho povídání i otázku a pak mu dá drsnou odpověď: „Jdi a rozdej svůj majetek“. To zní dost šileně a hlavně zcela mimo realitu. Je vlastnění majetku hříchem? V Bibli se přece nikde nepíše, že majetek a potažmo úspěch jsou čímsi nepatřičným. Neuvažuje Ježíš podobně jako mnozí lidé kteří říkají, že kdo je bohatý, určitě to někde musel nakrást? Pointa příběhu je možná v něčem jiném než v majetku.

Když vidím mladíkovu proklamovanou dokonalost spojenou s jeho otázkou, pak mě napadá ještě jedna otázka, kterou bych rád položil lidem, se kterými se stýkám, kteří jsou dobře zabezpečení a svým způsobem slušní. Někdy bych se jich rád zeptal, jste skutečně tak dokonalí, jak vypadáte? Asi by odpověděli něco ve smyslu, že nikoli, že každý má nějakou vadu na kráse. Mnozí lidé jsou krásní nebo napohled dokonalí proto, že vynakládají spoustu energie na zakrytí svých vad. Jenomže když se podíváte na kohokoli včetně sebe samých dostatečně zblízka, pak zjistíte vady a nedokonalosti a to nejen na kráse, ale i na charakteru. Mladík vypadal krásně, ale Ježíš jde v rozhovoru pod povrch. V každém člověku je něco, s čím zápasí, co si velmi pečlivě skrývá a za co se stydí. A každý člověk někdy více či méně pracuje na tom, aby svoje nedostatky skryl – pokud to jen trochu jde. Neskryjeme vyražené přední zuby, ale skryjeme jiné oblasti. Mladík nahodil masku dokonalosti a před lidmi mu to vycházelo. Problém je v tom, že tuto hru lze hrát s lidmi, ale ne s Ježíšem. Proto mu Ježíš říká, jdi a prodej majetek. Neříká majetek je špatný, ale pro tebe konkrétně je majetek problém. Když člověk přichází ke Kristu, *pak je lepší nechat svoje pomyslná líčidla ve stole a přijít takový jaký jsem*. A to mladík neudělal...

Možná znáte jméno S. Covey. Kdysi napsal bestseller *7 návyků vysoce úspěšných lidí*. Kniha se stala učebnicí jak špičkových manažerů ale i obyčejných lidí. Autor vknize hovoří o potřebě uspořádání si určité hierarchie hodnot. Tvrdí, že jen a pouze to, co máme v životě na prvním místě, určuje vše ostatní. Nejsou to první tři ani dvě oblasti, ale jen jedna. Pro mladíka, se kterým se setkal Ježíš, to byl majetek a s ním spojený úspěch. Když už mladík cituje desatero a svůj dobrý pocit z toho, jak jej zachovává, a tedy jak je dobrý, pak zapomíná na nejdůležitější příkázání: *Miluj Boha svého z celé své duše, mysli a síly*. Láska k Bohu předchází poslušnost. Je to podobný princip jako když vychováváme děti. Nechceme pouze jejich poslušnost, ale i proměnu jejich vnitřní motivace. Ježíš vlastně říká, tvůj slušný život není cesta k tomu, abys mě poznal. To co od tebe chci je, abys na prvním místě miloval Boha. Pro mladíka byl na prvním místě vztah k majetku. Nebo jinak – mladík svoji důvěru vložil v majetek a úspěch. Problém nebyl majetek, ale mladíkovi priority. Moje otázka je, co je v mém životě na prvním místě. To a nic dalšího totiž určuje vše další.

Vraťme se ještě na chvíli k majetku. Bible považuje majetek za požehnání, za dar od Pána Boha. Nevyyvyšuje askezi. O majetku se v Bibli píše často a třeba dodat, že někdy s varovným nádechem. V naší duši je jakési čidlo, které reaguje velmi rychle na majetek. Proč si to myslím? Protože kvůli majetku jsou mnozí schopni udělat skoro všechno. Někdy nám vidina majetku, bohatství, peněz zatemňuje mysl a není snadné tomuto odolat. Víme, že to není správné, že existují důležitější oblasti, které navíc koupit nejdou, ale stejně na nás tlak vydělat, mít víc, může mít devastující vliv. A zřejmě toto byl problém i mladého muže, který přišel za Ježíšem. Ježíš říká, že bohatý těžko vejde do Božího království. Měřeno tehdejším standardem, pak je to těžké pro nás všechny, protože v porovnání s tehdejšími, ale i současným světem bohatí jsme. A starost o majetek o jeho zachování a rozmnožení prostě energii bere, navíc někdy nedovoluje, abychom se starali o Boží věci. Co je tedy řešení? Nikoli chudoba, ale postoj, že mi peníze nediktují, že je moudře spravuji, že s nimi hospodařím jako s darem od Hospodina. Jak moc mi peníze nediktují, poznám snadno podle několika kritérií. Dokáží darovat větší částky peněz, nevydělají mě, když mám méně, než jsem si zvykl, nevadí mi, když vidím lidi, kteří jsou bohatší, i když vy dřete více?

Ježíš nakonec natvrdo říká, že bohatství není vůbec snadné zvládnout. Neříká, bohatí jsou zlí, ale nemají to snadné. Jinými slovy není snadné majetek získat a je ještě těžší ho zvládnout, nepodlehout jeho vábení.

Zde by příběh mohl končit, ale čteme pokračování. Ježíš mládence neodsuzuje, nekritizuje, ale doslova čteme, že na něj s láskou pohleděl. Podobná vyjádření v Bibli moc často nevidíme... Proč Ježíš na mladíka s láskou pohleděl? Kvůli jeho penězům? Schopnostem? Kvůli těmto věcem se s láskou díváme na druhé my, nikoli Kristus. Když se tento příběh odehrál, Ježíšovi bylo zhruba 31 let. I on byl relativně mladý. I on byl bohatý, dokonce mnohem více, než mladík. Jenže on se svého bohatství vzdal. Proč? Kvůli nám, ale i kvůli mladíkovi. Obětoval sám sebe na kříži, za jeho a za naše hříchy. Jako by říkal, jsem ten nejbohatší vladař, který kdy žil a vzdávám se všeho kvůli tobě. Je-li něco mezi tebou a mnou – a u tebe je to majetek, vzdej se toho, a získáš věčný život, získáš mě, poznáš mě zcela nově. Zároveň získáš i nový pohled na úspěch, na majetek. Poznáš tyto věci jako něco, co ti nediktuje, z čeho se sice raduješ, ale co pro tebe není Bohem, kolem čeho se netočí tvůj život. Získáš skutečnou svobodu...

Otázky k meditaci:

Co tě v textu nejvíce oslovilo v souvislosti s tvým životem?
Nejedna Ježíš s mladíkem příliš příkře?
Jak moc tě ovládá vědomí toho, že tě posuzuje tvoje okolí?
Kdybys měl upřímně odpovědět na otázku co je pro tebe v životě nejdůležitější, jak bys odpověděl?
Jak se u tebe projevuje štědrost a jak je provázáno s tvou důvěrou v Pána Boha?

Hedání těch, kdo se potácejí

Řekne mu Tomáš: "Pane, nevíme, kam jdeš. Jak bychom mohli znát cestu?" Ježíš mu odpověděl: "Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne. Kdybyste znali mne, znali byste i mého Otce. Nyní ho již znáte, neboť jste ho viděli." J 14, 5 – 7

Ježíš známá slova o cestě, pravdě a životě vyřkl během rozhovoru s Tomášem, kdy Tomáš konstatuje „Pane, nevíme, kam jdeš“. Nemyslí zajisté na nějaký pochod, ale na směr života. Dnes bychom řekli, kam ve svém životě směřuješ, kam vede tvůj život? Podobné otázky zní trochu filozoficky, mnoho lidí by možná namítlo, že jsou „praktičtí“ a že podobné věci prostě neřeší. Jenže je řešíme všichni. Řešíme je, když se rozhodujeme kam na školu, koho si vzít, do čeho investovat čas, v koho nebo v co věřit nebo jak vychovávat děti. Toto všechno je vlastně hledání cesty životem, hledání odpovědi na otázku kam se dát, abych neudělal nějakou chybu. Někdy se některé chyby se dají změnit, některé ale nikoli.

Podívejme se na jednoduché Ježíšovy příklady. Prvním je cesta. Kdysi jsem běžel závody v pražské Šárce. Hned na startu se oddělila skupina asi sedmi běžců, kteří rychle mizeli další skupině, v které jsem byl i já. Když jsem doběhl, tušil jsem umístění zhruba okolo sedmého místa, jenže najednou koukám, že jsem čtvrtý. To mi ale nevyházelo, protože jsem věděl, že ti, co byli na startu přede mnou, jsem nepředběhl. Asi za 5 minut jsem viděl, jak pomalu běží celí skleslí ti, kdo byli přede mnou. Důvodem bylo, že si spletli cestu a na nějaké odbočce přehlédli šipku. Přiznám se, že první, poněkud pokleslá myšlenka byla, že kdyby zabloudil ještě jeden, byl jsem na stupních vítězů. Druhá myšlenka se týkala pochopení pro ty, kdo zabloudili. Na závod se připravujete, strávíte jím půl soboty, zaplatíte startovné a pak to takto dopadne. Pořadatelé se dušovali, že vše bylo správně označené, závodníci jim vytýkali, že na rozcestích nikdo nestál. Každopádně ale seběhli z cesty, a když se podíváte na výsledkovou listinu, pak u jejich jmen je místo pořadí a času zkratka DNF což znamená diskvalifikace. Když se něco takového stane při závodech, pak o tolik nejde... když se něco takového stane v životě, pak je to „průšvih“, zvláště nedá-li se to vrátit. Mnozí filozofové, učitelé, myslitelé, náboženští vůdcové psali, říkali a tvrdili tam je ta cesta. Slibovali, že lidstvu ukáží mapu pro život v podobě učení, správných skutků nebo mystických zážitků. Jenže Ježíš říká něco jiného. Nikoli tam je ta cesta a po ní jděte, ale já jsem ta cesta, se mnou jděte, důvěřujte mi a následujte mě. Jinými slovy půjdu s vámi, pokud mi budete důvěřovat. Neslibuji, že cesta bude snadná, že se bude jednat o procházku sadem. Slibuji ale, že půjdu s vámi.

Dalším přirovnáním je pravda. Stejně jako správnou cestu, hledáme v životě správné odpovědi. Nikoli proto, že jsme „filozoficky zaměřeni“, ale proto, že víme, že pravdivá odpověď

nám ukáže směr a řešení. Podobně jako u cesty i u pravdy mnozí myslitelé tvrdili, že ji našli. Ježíš ale říká, já jsem pravda. Jakkoli se se zdá, že se postojе mnohých myslitelů s Ježíšovým prolínají, není tomu tak. Ukažme si to na příkladu. Představte si, že máte jít na operaci a najednou se dozvíte, že dotyčný vrchní operatér ještě nikdy nikoho neoperoval, nikdy u žádné operace ani neasistoval, ale že se na někom operovat naučit musí. Když protestujete, je vám sděleno, že se nemusíte bát, protože studoval na červený diplom, a zná lidské tělo z obrázků a mikroskopu. Asi se budete bát, protože i když dotyčný zná pravdu, nemá s ní zkušenosti. Když Ježíš řekne, já jsem pravda, pak nemá na mysli soubor správných odpovědí, které, když si někde přečtete a uvěříte jim, stanete se křesťany. Mám na mysli osobní, existencionální setkání se s ním, osobní zkušenost s ním. Jedná se o něco jiného než mít správný názor, mínění. O něco jiného než o pravé dogma, na které když přísaháme, tak se staneme křesťany. Jedná se pravdu spojenou s důvěrou. Jinými slovy nejen věřím v to, co Ježíš řekl, ale zároveň tomu důvěřuji a to se projevuje tím, že na tom stavím svůj život, a svá rozhodnutí.

Třetí přirovnání zní já jsem život. Pro mnoho lidí je život spojen s tím, že dýchají a že jim fungují základní tělesné funkce. Opakem tohoto stavu je biologická smrt. Zároveň ale biologický život vůbec nemusí být životem, ale pouhým přežíváním. Mnoho lidí si kladlo a stále klade otázku, proč vlastně žijeme? Čím se náš život liší od pouhého přežívání? Tyto a podobné otázky si klade čas od času každý, zvláště je-li nucen konat něco nesmyslného. Jedna z nejpesimističtějších filozofií, zároveň filozofie svého času velmi populární byla a asi někdy i je filozofie existence. Byl to A. Camus, jeden z hlavních představitelů této filozofie, který vznáší následující otázku: "Existuje pouze jediný, vskutku závažný filosofický problém: tímto problémem je sebevražda. Posoudit, zda život stojí či nestojí za to, aby byl žit, znamená odpovědět na základní filosofickou otázku." (Camus, A.: Mýtus o Sisyfovi. Praha: Svoboda 1995, s. 12) Poněkud zarážející je, že někdy velmi pesimistické myšlenky existencialistů nevznikaly někde v Osvětímí, Terezíně, ve Stalinově Rusku nebo na jiných místech utrpení, ale v Paříži, v poválečné Evropě a tvořili je lidé, kteří se po materiální stránce měli dobře. Pocit prázdnoty totiž nenaplní věci, ani úspěch. Toto vše je jistě příjemné, ale dočasné. Nakonec A. Camus píše o tom, že velikost člověka je přijmout absurditu života a navzdory tomu žít. Poněkud pesimistické tvrzení... Mám za to, že to, co člověk potřebuje, je nikoli smíření se s absurditou, ale jakási potrava pro jeho duši a tu mu může dát jen Stvořitel.

Zaposlouchejme se do slov G. Orwella: *Vzpomněl jsem si na to, jak jsem si kdysi nepěkně vystřelil z vosy. Sála džem z mého talíře a já jsem ji rozkrojil vedví. Vůbec tomu nevěnovala pozornost. Sála dál a z odseknutého jícnu jí vytékal úzký pramének džemu. Strašnou věc, která se jí stala, pochopila, až když chtěla odletět. S moderním člověkem je to stejné. To, co mu bylo odňato, je jeho duše.* Jinými slovy bez duše umíráme a náš život se redukuje na pouhé přežívání.

Stále ale zůstává otázka jak to udělat, aby se nám Ježíš stal cestou, pravdou a životem? Nikoli jen pojmem, informací, dogmatem?

Napíšu slovo, které je dnes možná považováno za politicky nekorektní, za překonané, za patřící do středověku nebo do nějaké upjaté sekty. To slovo je hřích. Raskolnikov ve Zločinu a trestu, poté co se dopustí zločinu, hovoří o „síle, jako by ho někdo vzal za ruku a slepou, neodolatelnou a nadpřirozenou silou táhl“. Mluvíme-li o hříchu, pak se jedná se o sílu, které se

nelze vyhnout, zároveň sílu, která nás odděluje od toho, aby se nám Kristus stal cestou, pravdou a životem. S hříchem přichází i vina. Někteří hovoří o tom, že nejlepším řešením by bylo pocit viny popřít. Kdysi jsem četl o studii jednoho doktora, který pracoval jako ortoped mezi malomocnými v Indii. Tento doktor došel k závěru, že k veškerým projevům této obávané choroby dochází v důsledku absence bolesti. Např. buňka citlivá na bolest nás nutí každých pár vteřin mrknout, přestane reagovat a malomocný brzy díky nedostatku mazu, zajišťovaného mrknutím, oslepne. Nebo pacienti přicházejí o prsty, protože mají příliš těsné boty. To jim zraňuje prsty, ale oni nereagují. Tento lékař později napsal knihu Dar bolesti (P.Brand, P. Yancey, The Gift of pain. Zondervan 1997) Nikoli bolest jako nepřítel, ale jako dar. Paralela mezi pocitem viny a tělesnou bolestí je asi jasná. Obě mě nutí věnovat pozornost těm složkám života, které bych nejradyji skryl. Tak jako bolest promlouvá k tělu, abych s postiženým místem něco dělal, tak vina promlouvá, abych podnikl kroky k vysvobození svědomí. Pochopitelně kdo necítí žádnou vinu, nemůže se nikdy uzdravit, stejně jako ten, kdo se bezmocně utápí v pocitech viny. Každý člověk zhřešil, každý se vzdálil od Boha, to je špatná zpráva, dobrá ale je, že je cesta zpět, cesta k tomu, aby se nám Ježíš stal cestou, pravdu a životem. Onou cestou je pokání a odpuštění. Člověk se nestane křesťanem, ani když víc ví, ani když hlouběji prožívá, ani když se lépe chová, ale když je mu Kristem odpuštěno. Dobrá zpráva je, že tuto možnost má každý, že se nejedná o jakýsi magický úkon daný jen některým.

Otázky k meditaci:

Kdybys měl popsat, jak se projevuje v tvém životě, že je pro tebe Ježíš cestou, pravdou a životem, jak bys to vyjádřil?

Jak se to liší od těch, kteří v tvém okolí nevěří?

V jaké životní oblasti se učíš Bohu důvěřovat? Spoléhat na něj? Jak se to projevuje?

Kde a jak čerpáš potravu pro svoji duši?

Čistota nečistých

Bylo před velikonočními svátky. Ježíš věděl, že přišla jeho hodina, aby z tohoto světa šel k Otci; miloval své, kteří jsou ve světě, a prokázal svou lásku k nim až do konce. Když byli u večeře a ďábel již vložil do srdce Jidáše Iškariotského, syna Šimonova, aby ho zradil, Ježíš vstal od stolu a vědom si toho, že mu Otec dal všechno do rukou a že od Boha vyšel a k Bohu odchází, odložil svrchní šat, vzal lněné plátno a přepásal se; pak nalil vodu do umyvadla a začal učedníkům umývat nohy a utírat je plátnem, jímž byl přepásán. Přišel k Šimonu Petrovi a ten mu řekl: "Pane, ty mi chceš mýt nohy?" Ježíš odpověděl: "Co já činím, nyní nechápeš, potom však to pochopíš." Petr mu řekl: "Nikdy mi nebudeš mýt nohy!" Ježíš odpověděl: "Jestliže tě neumyji, nebudeš mít se mnou podíl." Řekl mu Šimon Petr: "Pane, pak tedy nejenom nohy, ale i ruce a hlavu!" Ježíš mu řekl: "Kdo je vykoupán, nepotřebuje než nohy umýt, neboť je celý čistý. I vy jste čistí, ale ne všichni." Věděl, kdo ho zradí, a proto řekl: Ne všichni jste čistí. Když jim umyl nohy, oblékl si svůj šat, opět se posadil a řekl jim: "Chápete, co jsem vám učinil? Nazýváte mě Mistrem a Pánem, a máte pravdu: Skutečně jsem. Jestliže tedy já, Pán a Mistr, jsem vám umyl nohy, i vy

máte jeden druhému nohy umývat. Dal jsem vám příklad, abyste i vy jednali, jako jsem jednal já. Amen, amen, pravím vám, sluha není větší než jeho pán a posel není větší než ten, kdo ho poslal.
J 13, 1 – 16

Představte si, že o polední přestávce jdete na oběd se svým ředitelem a najednou se začnou dít věci... Ředitel si vykasá rukávy, vezme umyvadlo, sundá vám boty, dokonce i ponožky a začne vám mýt nohy. Nebo si představte, že zítra vyjde v novinách fotka, kde údajně nejbohatší Čech - Kellner myje nohy někomu z ochranky, která hlídá některý z jeho objektů. Asi bychom byli v šoku. Mýt nohy dospělým a dokonce podřízeným by bylo společenských faux-paux.

I když zvyk mýt nohy byl v Izraeli běžný, nebylo běžné, aby nohy myla vážená osoba. Jednalo se o úkon vymezený pro služebnictvo. A přesně tento úkon Ježíš udělá. Ještě než se dostaneme dál, uděleme malou odbočku a podívejme se na Ježíše trochu jinak. Když se díváme na některá vyobrazení Ježíše, pak bychom k Ježíšovi přidal přívlastek sladký. Většinou má pomněnkově modré oči, dlouhé blondáté vlasy a na sobě bílou, sněhově čistou róbu. Něco mezi mužem a hermafroditem. Nevíme, jak vypadal, ale z toho, jak se choval, spíše připomínal to, co o něm napsal S. C. Lewis – „On je divoký“. Často dělal věci, které se v jeho společnosti nedělali, a byl za to kritizován. Dokázal se postit 40 dní, zároveň ale dokázal žít a to tak, že o něm jeho nepřátelé říkali, že je žrout a pijan vína. Ve společnosti, která si zakládala na mravní čistotě a která byla silně patriarchální, se v chrámu bavil o samotě s ženou, kterou nachytali při nemanželském sexu. Dokázal plakat a těšit zraněné, stejně tak dokázal být hodně nesmlouvavý a tvrdý, když se setkal s pokrytectvím a přetvářkou. Příběh, který čteme je jeho dalším „úletem“, který ale má svůj význam.

Děj se odehrává při večeři. V Ježíšově době bylo zvykem, že když přišla návštěva, pak někdo ze služebnictva dotyčnému umyl a usušil nohy. Nicméně se jednalo už tehdy o velmi ponižující akt a dokonce židovští otroci byli z této povinnosti vyjmuti. I když se jednalo o službu nepříjemnou, jednalo se o smysluplnou činnost, protože lidé chodili v sandálech, po prašných cestách, tedy bylo příjemné, když jim někdo po dlouhé cestě umyl nohy. Najednou nastane šok. Ježíš, jejich mistr se zvedne a když se žádný s učedníků nemá ke službě druhým, začne jim mýt nohy. Reakce Petra, který je jakýmsi mluvčím skupina je jasná – Ježíši, ty jsi se zbláznil! Nikdy mi nemůžeš mýt nohy. Takto ponižující gesto od tebe nemohu přijmout. Ježíš ale hovoří o tom, že zde jde víc než jen o úkon otroka. Hovoří o tom, že nejen Petr, ale každý člověk potřebuje obmýt a to nejen tělesnou špínu. Ježíš hovoří o špíně, které se říká hřích. Hovoří o tom, že pokud člověk nebude od této špíny obmyt, nikdy se nemůže setkat s Bohem.

V obecných představách si lidé představují hřích jako výčet různých prohřešků. V kontextu křesťanství potom něco ve smyslu tom, že nejhorší je sex, pak zabití, krádež a nakonec když někdo nechodí do kostela... Pochopitelně se jedná o velmi zjednodušený pohled, který redukuje hřích do kategorií, smíš – nesmíš, které, když porušíš, tak jsi špatný.

Problém je ale složitější. Vysvětleme si ho na dvou citátech a to z filmů Rocky a Ohnivé vozy. Když se Rockyho přítelkyně ptá, proč se snaží pokaždé v ringu vydržet až do konce i když dostane nakládačku, pak Rocky odpoví, že až pak ví, že není flákač a že hraje fér. Ve filmu Ohnivé vozy jeden z hlavních hrdinů, který tvrdě trénuje, aby se dostal na Olympiádu v běhu na 100 metrů, řekne, že na začátku každého závodu má deset osamělých vteřin na to, aby

ospravedlnil svoji existenci. Oba sportovci vnímají sportovní výkon jako něco, co dává jejich životům smysl a cíl. Podobnou věc tvrdí držitel Pulitzerovy ceny Ernest Becker, který napsal, že potřeba dítěte cenit si sebe sama je významnou podmínkou jeho života a že každá osoba zoufale hledá kosmický význam. O co jde. Každý člověk zoufale hledá něco, čím by si ospravedlnil svoji existenci, nebo jinak řečeno něco, co by mu dalo význam a smysl. Naše potřeba ceny je natolik silná, že to, na čem svoji identitu postavíme, v podstatě zbožšťujeme. Již zmiňovaný Becker uvádí jako příklad romantickou lásku: *Partner či partnerka se stávají božským ideálem pro naplnění života. Jenže pak Becker pokračuje: Žádný mezilidský vztah nemůže unést břemeno božství... Pokud je vám partner vším, začne vás ohrožovat jakýkoli jeho nedostatek. Co nás nutí povyšovat partnera do této pozice? Chceme se zbavit pocitu vlastní prázdnoty. Chceme vědět, že nežijeme zbytečně. Chceme vykoupení... jenže to nám lidé dát nemohou. (Citováno z: Keller T. Proč Bůh? Praha: Triton 2011, s. 196*

Ať se jedná o lásku, práci, sport, cokoli každý člověk si potřebuje nalézt, nebo ospravedlnit svoji existenci, potřebuje ať pomyslný nebo reálný Facebook, kde může druhým sdělit, že někde byl, něco dokázal nebo že má hodnotu. Každý si svoji identitu buduje na něčem.

Jak toto souvisí s hříchem? Jistě není hřích, hledat svoji identitu. Jenže je zde problém. *Je-li člověk Božím stvořením, pak mu identitu, tedy pocit hodnoty může dát jen ten, kdo jej stvořil.* Pokud postavíme svoji identitu na lásce, práci, sportu, úspěchu, pak se jedná o něco velmi křehkého a nestabilního, zároveň jsme v pokušení nesnášet ty, kdo nám šlapou na paty a naši identitu ohrožují, tím že jsou lepší.

Hřích tedy neznamená dělat špatné věci, ale klást dobré věci na místo, které bylo vyhrazeno Bohu. Pokud existuje Bůh, který nás stvořil, pak nejhlubší zákoutí naší duše nic a nikdo nemůže uspokojit ani kdybychom měli výborné vztahy, byli úspěšní, měli úžasnou kariéru. Uspokojit vás nemůže láska a sláva, ale pouze autor lásky a slávy.

Vraťme se k umývání nohou. Ježíš Petrovi řekne, že potřebuje být obmyt od hříchu. Jinými slovy, že to co mezi člověkem a Bohem leží, je jakási pomyslná skvrna, která musí být vyčištěna. Petr to rychle pochopí, a zároveň je šokován klečícím mistrem a Pánem. Jenže existuje ještě jeden obraz Krista, proti kterému je obmývání nohou slabým odvarem. Jedná se o Krista nikoli jako služebníka, ale jako zločince. Nikoli jako toho, kdo odložil svrchní šat, ale z koho byl strhán veškerý šat, nikoli jako toho, kdo je mezi svými přáteli, ale jako toho, kdo je přáteli opuštěn. Je to obraz Krista, který umírá na kříži za nás všechny. Proč? Protože jak bylo řečeno, mezi námi a Bohem je ona kaňka, hřích, to, že jsme svoji hodnotu a naplnění hledali jinde než u Boha. A nejen to. Že jsme dělali mnoho zlých věcí za které platí slova: Odplatou za hřích je smrt. Jenže Ježíš tuto odplatu vzal na sebe. A tak myje nejen nohy učedníkům, ale tímto aktem ukazuje i na to, že chce obmýt každého člověka od hříchu.

Petr rychle reaguje a řekne pak nejen nohy, ale celé tělo. Nejen kýbl, ale pořádnou sprchu. Jenže Ježíš mu odpoví slovy kdo je jednou obmytý, nepotřebuje se obmývat celý. Tak jako člověk vstupuje do manželství a to trvá, i když přichází krize, tak i rozhodnutí patřit Kristu je jednou pro vždy platné. Někdy budou přicházet pochyby, zápasy, ale právě v nich je třeba stát na tom, že Kristus nás neopustí. Že kaňka mezi námi a Bohem byla přemazána Kristovou krví. Zároveň ale člověk hřeší dál. Potřebuje – symbolicky řečeno být znovu obmýván, i jako křesťan potřebuje další odpouštění.

Křesťanův život je vlastně postupné nacházení odpovědi na otázku, kdo jsem. Ona odpověď potom je, že jsem Boží dítě, že moje identita je pevně skryta v Kristu. Neznamená to, že nic nejsem, že mi nezáleží na vztazích, že o nic neusiluji, ale jde o to, že toto vše dávám do dobrých rukou svého stvořitele.

Zakončeme tuto kapitolu slovy T. Kellera: *Předat Kristu celé já je těžké, ale mnohem jednodušší, než se všichni pokoušíme udělat místo toho. Neboť to, oč se místo toho snažíme, je tzv. zůstat sám sebou – založit osobní štěstí na penězích, ambicích, zábavě ale i dobrých skutcích. Přitom doufáme, že se budeme chovat čestně, cudně a pokorně. A právě před neuskutečnitelností tohoto záměru nás varuje Kristus. Kdybych byl travnatou loukou, ať by mě sekali sebevíc, vyprodukoval bych nanejvýš krátkou trávu, ale žádnou pšenici. Když budu chtít produkovat přenici... musím se nechat zorat a nově osít!* Keller T. Proč Bůh? Praha: Triton 2011, s. 204 Možná si řeknete, že toto je ale ztráta identity. Jenže vždy pro něco nebo někoho budeme žít. Pokud pro děti a ty se vám nevyvedou, zhroutí se vám svět. Pokud pro práci a vyhodí vás, stane se to samé. Proto je lepší žít pro toho, kdo je autorem těchto a mnohých dalších oblastí života.

Otázky k meditaci:

Co na tebe v textu nejvíce promluvilo? Proč?

Kdy jsi prožil od hříchu očištění ty? A jak ho prožíváš průběžně?

Proč se nám někdy tak těžko přijímá?

Co z toho, co v životě děláš, ti dává největší smysl a jak to propojuješ se svojí vírou?

V čem hrozí, že dáváš něco na místo, které patří Bohu?

Síla slabých

Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout. Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce: a naleznete odpočinití svým duším. Vždyť mé jho netlačí a břemeno netíží." Mt 11, 28 – 30

"Zde je můj služebník, jehož podepírám, můj vyvolený, v němž jsem našel zalíbení. Vložil jsem na něho svého ducha, aby vyhlásil soud pronárodům. Nekřičí a hlas nepozvedá, nedává se slyšet na ulici. Nalomenou třtinu nedolomí, nezhasí knot doutnající. Soud vyhlásí podle pravdy. Neochabne, nezlomí se, dokud na zemi soud nevykoná. I ostrovy čekají na jeho zákon." Iz 42, 1 - 4

V obou textech vidíme Krista jako toho, kdo nekřičí, nevnučuje se a neupozorňuje na sebe. Na rozdíl od různých PR agentur, reklam, asertivních prodejců, někdy i náboženských či politických vůdců Kristus přichází tiše, protože netouží po lidech, kteří ho uctívají, protože jsou přemoženi jeho mocí. Výzva pro nás je, jeho hlas slyšet nebo si jej nesplést s hlasem jiným.

Zároveň ale tichost, o které v textech čteme, je jedna z vlastností, která se očekává i od jeho následovníků. Na první pohled tichost vypadá jako ušláplost, strach z lidí, tendence stát někde v koutě a nechat na sebe plivat. Jenže nic takového nevidíme u Krista a nic takového se neočekává ani od nás. Kristus si byl moc dobře vědom, kým je, věděl, že je Božím synem, že má autoritu a moc. Jenže to mu nebránilo jít za člověkem. Pravda je totiž taková, že to jsou často lidé o sobě pochybující, vnitřně nejistí, kteří jsou zlí a hlasití. Lidé, kteří si něco skrze druhé dokazují. Příkladem mohou být dva největší vrazi v evropských dějinách, Hitler a Stalin. *Oba dva byli postižení a navíc svým postižením trpěli. Hitler nedokázal od mládí systematicky pracovat a dodržovat kázeň, a proto nedosáhl maturity. Toužil stát se umělcem, pro nedostatek výtvarného talentu však nebyl přijat na uměleckou školu, z čehož se nervově zhroutil. Po smrti rodičů se protloukal ve Vídni jako nezaměstnaný bez domova. Jeho povaha byla poznamenána i tím, že jeho otec byl alkoholik, který jej surově bil. Stalinův otec byl také alkoholik, měl násilnické sklony, mlátil jak svou ženu, tak svého syna. Stalinův spolužák později vzpomínal: „Nezasloužené a kruté bití udělalo z chlapce stejně bezcitného člověka, jakým byl jeho otec“. Měl mindráky ze svých tělesných nedostatků, kterými byl malý vzrůst a špatně ohebná ruka, kterou často držel za zády.*

Každý člověk má nějaké omezení. Třeba v tom jak vypadá, jakou má inteligenci, rodinu, možnosti atd. Omezení měli i Stalin a Hitler, jenže ti se za to začali mstít světu okolo nich. Jako by se na nich potvrdilo, že ti, kdo se nejsou schopni vyrovnat se svým omezením, bývají nebezpeční, protože se sobě a okolí snaží za každou cenu dokázat, že mají hodnotu.

Oproti tomu tichý člověk ví kým je a také ví, kým není. Ježíš nepotřeboval svému okolí neustále ukazovat a dokazovat, že je Bůh, že má moc a autoritu. Někdy to lidé z něj spíše museli páčit. Jenže on o tom věděl a kdo s ním byl, tak to poznal. Tichý člověk nemusí křečovitě lpět na tom, co si o něm myslí druzí, protože mínění druhý neutváří jeho identitu. Bemá potřebu prosadit svoje mínění a názory za každou cenu. S tichostí úzce souvisí pokora, proto Ježíš říká, *učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce*. Tichý a pokorný člověk je člověk naslouchající, beroucí druhého vážně, člověk, který se necítí druhými ohrožen. Je to člověk, v jehož přítomnosti necítíte pocit viny, že nejste dost dobří. Především ale člověk, který ví kým díky Bohu je a kým není a který se tím nestresuje.

Něco z toho, co zde popisují, jsem pochopil u psů a běhání. Nemohu se zbavit dojmu, že nejagresivnější a pro běžce nejhorší jsou psi, kteří svým vzrůstem končí někde u kotníků. Naopak se moc často nestává, že by po vás vyjela třeba doga nebo vlčák. Víím, že důvodů je více, ale zdá se mi, jako kdyby malí psi potřebovali svým štěkotem ukázat na to, že na tomto světě existují i oni. Malí lidé jsou podobně jako psi lidmi štěkajícími, křičícími, hlasitými, lidmi potřebujícími svým pomyslným štěkotem světu sdělit, že existují.

V Matoušově textu čteme, že *tišší obdrží zemi za dědictví*. Jedná se o poněkud zvláštní zaslíbení. Znamená to, že jednou po smrti křesťané dostanou nějaké lukrativní pozemky, které bývají vyobrazené v některých kýčovitých křesťanských brožurkách, snažících se zobrazit ráj? Jistě ne! Zaslíbení země je starozákonní obrat, který v obecnější rovině znamená projev požehnutí. Izrael získal zaslíbenou zemi a takto mu Bůh projevil přízeň. Ve Zjevení pak čteme o eschalologické dimenzi zaslíbené země: *A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo. A viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svaté*

město, nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha. A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: "Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi, a setře jim každou slzu s očí. A smrti již nebude, ani žalu ani nářku ani bolesti už nebude - neboť co bylo, pomínulo." Zj 21, 1 – 4

Lidé, kteří jsou tišší, kteří očekávají na Boží jednání, budou těmi, kdo obdrží zemi, o které čteme ve Zjevení. Jinými slovy nám toto blahoslavenství ukazuje jak na časné požehnání, které obdrží tišší, tak i na věčnou dimenzi, která přesahuje náš život.

Když jsem přemýšlel nad tímto požehnáním a nad světem kolem nás, uvědomoval jsem si, jak nezapadá do logiky naší doby. Jak jsme učeni a tlačeni k tomu se prosadit, upozornit na sebe a být patřičně uraženi, když není po našem. Jenže ten kdo křičí, kdo „štěká“, snad dosáhne, že se ho druzí bojí, možná se mu druzí vyhnou, ale nikdy mu nezačnou věřit. Slyšel jsem zajímavý pohled: *Náš svět nebude věřit učitelům (a dodejme křesťanům), pokud nebudou především a také svědky toho, co učí. Matce Tereze stačilo říct: „Bůh vás miluje“ a celý dav tomu věřil. Víme, že v jejím životě nešlo o ní. Její energie lidi proměňovala více než její slova.*

Tichý člověk nepotřebuje štěkat a okusovat kotníky druhých. Ví, kým díky Kristu je a kým není. Proto může vyznat s Žalmistou, *neženu se za velkými věcmi, které nevystihnu, ale odpočívám u tebe klidně, klidně jako odstavené dítě...*

Otázky k meditaci:

Co na tebe v textu nejvíce promluvílo? Proč?

Jaké jsou tvoje omezení a jak se s nimi vyrovnáváš? Vidíš, že si je Bůh někdy používá?

Jak reaguješ, když není po tvém? Jak jsi reagoval v poslední době?

V čem v poslední době očekáváš na Boží jednání?

Čtete: *Náš svět nebude věřit učitelům (a dodejme křesťanům), pokud nebudou především a také svědky toho, co učí. Matce Tereze stačilo říct: „Bůh vás miluje“ a celý dav tomu věřil. Víme, že v jejím životě nešlo o ní. Její energie lidi proměňovala více než její slova.* Jak tomu rozumíš v souvislosti s celým textem? Lze to aplikovat na nás? Co je to ona „energie“?

Sex bez vztahu

2 Samuelova 13:1 Potom se přihodilo toto: Davidův syn Abšalóm měl krásnou sestru jménem Támar. Do ní se zamiloval Davidův syn Amnón. 2 Amnón se tak soužil, že až pro svou sestru Támaru onemocněl; byla to panna a Amnónovi připadalo nemožné něco si s ní začít. 3 Amnón však měl přítele jménem Jónadaba, syna Davidova bratra Šimey. Jónadab byl muž velmi protřelý. 4 Ten se ho zeptal: "Proč tak den ode dne chřadneš, královský synu? Nepovíš mi to?" Amnón mu odvětil: "Miluji Támaru, sestru svého bratra Abšalóma." 5 Jónadab mu poradil: "Ulehni na lůžko a předstírej nemoc. Tvůj otec se na tebe přijde podívat a ty mu řekneš: »Necht' přijde prosím má sestra Támar a posilní mě jídlem. Ale ať dělá ten posilující pokrm před mýma

očíma, abych se mohl dívat a jíst z jejích rukou.«" 6 Amnón tedy ulehl a předstíral nemoc. Král se na něho přišel podívat. Amnón králi řekl: "Necht' přijde prosím má sestra Tamar a udělá před mýma očima dvě srdíčka, abych se z její ruky posilnil." 7 David poslal k Tamaře do domu vzkaz: "Jdi prosím do domu svého bratra Amnóna a udělej mu posilující pokrm. 8 Tamar tedy šla do domu svého bratra Amnóna. On ležel. Vzala těsto, uhnětla je a před jeho očima udělala srdíčka a připravila je. 9 Pak vzala pánev a vyklopila je před něho, ale on odmítal jíst. Poručil: "Ať jdou všichni pryč!" Všichni tedy šli pryč. 10 Pak řekl Amnón Tamaře: "Přines ten posilující pokrm do pokojíka a já se posilním z tvé ruky." Tamar vzala srdíčka, která udělala, a přinesla je do pokojíka svému bratru Amnónovi. 11 Když k němu však přistoupila, aby mu dala jíst, uchopil ji a řekl jí: "Pojď, spi se mnou, má sestro!" 12 Odvětila mu: "Ne, můj bratře, neponižuj mne! To se v Izraeli přece nedělá! Nedopouštěj se té hanebnosti!" 13 Kam bych se poděla se svou potupou? A ty budeš v Izraeli jako nějaký hanebný bloud. Promluv nyní s králem, on mě tobě neodepře." 14 On však na to nedal a neposlechl; zmocnil se jí, ponižil ji a spal s ní. 15 Pak ji však Amnón začal převelice nenávidět. Nenávist, kterou k ní pociťoval, byla větší než láska, kterou ji miloval. Amnón jí poručil: "Ihned odejdi!" 16 Řekla mu: "Nemám proč. To, že mě vyháníš, je mnohem větší zlo než předešlé, jehož ses na mně dopustil." Ale on ji nechtěl slyšet. 17 Zavolal mládence, který mu posluhoval, a poručil: "Ať ji hned ode mne vyvedou! A zavři za ní dveře." 18 Měla na sobě pestře tkanou suknicí; takové řízy totiž oblékaly královské dcery panny. Jeho sluha ji tedy vyvedl a zavřel za ní dveře. 19 Tamar si posypala hlavu prachem a roztrhla pestře tkanou suknicí, kterou měla na sobě, položila si ruku na hlavu a odcházela s úpěnlivým nářkem. 20 Její bratr Abšalóm se jí zeptal: "Nebyl s tebou tvůj bratříček Amnón? Ale teď, má sestro, mlč. Je to tvůj bratr, nepřipouštěj si to k srdci." Zneuctěná Tamar se usídlila v domě svého bratra Abšalóma. 21 Když král David uslyšel o všech těchto věcech, velice vzplanul. 22 Abšalóm už nepromluvil s Amnónem ani v dobrém ani ve zlém. Abšalóm totiž Amnóna nenáviděl, protože ponižil jeho sestru Tamaru. 23 Po dvou letech se přihodilo, že Abšalóm slavil stříž ovcí v Baal-chasóru, jenž je nedaleko Efrajimu. Abšalóm pozval všechny královské syny²⁴ a předstoupil před krále s prosbou: "Hle, tvůj otrok slaví stříž. Necht' jde prosím král a jeho služebníci s tvým otrokem." 25 Král však Abšalómovi odvětil: "Nikoli, můj synu. Všichni jít nemůžeme, nechceme ti být na obtíž." A ač na něho naléhal, nechtěl jít, ale požeňal mu. 26 Abšalóm tedy řekl: "Nemohl by s námi jít můj bratr Amnón?" Král se ho zeptal: "Proč má s tebou jít?" 27 Ale když Abšalóm na něho naléhal, poslal s ním Amnóna i všechny královské syny. 28 Abšalóm přikázal své družině: "Hled'te, až bude Amnón rozjařen vínem a až vám řeknu: »Bijte Amnóna!«, usmrťte ho a nebojte se. Je to na můj příkaz. Buďte rozhodní a stateční!" 29 Abšalómova družina naložila s Amnónem podle Abšalómova příkazu. Tu se všichni královští synové zvedli, vsedli na mezky a dali se na útěk. 30 Byli ještě na cestě, když Davidovi došla zpráva: "Abšalóm pobil všechny královské syny, nezůstal z nich ani jeden." 31 Král povstal, roztrhl svá roucha a vrhl se na zem. Všichni jeho služebníci stáli s roztrženými rouchy. 2 Sam 13, 1 - 31

Naše společnost je na jednu stranu bez-božná, na stranu druhou hledá, čím by místo za boha vyplnila. Jednou z výplní se stal sex. Proč? Proto, že sex nabízí to, co mnohá náboženství. Nabízí lásku, vydání se, splynutí, extázi a zapomenutí na bolest. Jedním z příběhů, který ukazuje na destruktivní sílu sexu je příběh Davidova syna Amnona. Zároveň se ale jedná o příběh, který se opakuje, ale i varuje i dnes.

V tomto příběhu jsme svědky sexuality, uvolněné z hranic, ale i rozvratu v Davidově rodině, který začal tím, že David kdysi podlehl pokušení s Betšebou. Amnon, který znásilnil Tamar, byl jejím polovičním bratrem. Měli spolu stejného otce – Davida, ale jinou matku. Amnón byl

Davidův nejstarší syn, kterého měl z Achínóamy Jizreelské, Tamar pak měl z jakousi Maakou. Už v těchto zamotaných vztazích vidíme, jak hříchy otců někdy dopadají na jejich děti. Zároveň se zde naplňuje známé přísloví o jablku, které nepadá daleko od stromu.

Čteme-li příběh pozorně, pak je v něm na první čtení určitá nelogičnost. Jde o to, že pokud někoho milujeme, chceme pro něj to nejlepší a zcela určitě mu nechceme ublížit. Asi se shodneme, že Amnon Tamar ublížil, jenže text začíná konstatováním, že „Amnon miloval Tamar“ a to dokonce tak, že se kvůli lásce k ní roznemohl. Trochu nám to připomíná slova K. H. Máchy: „Kdo kdy ve světě vynalezl lásku, který lásky moci se ubrání? Ona nezná místa, nezná času, každého si ona podmaní.“ <http://www.databazeknih.cz/citaty/karel-hynek-macha-113> Láska si „každého si podmaní“. V tomto příběhu si podmanila Amnona, a to tak, že se její síle nebyl schopen bránit. Skoro jako bychom četli červenou knihovnu nebo romantickou literaturu. Problém je, že se po chvíli z červené knihovny stane černá kronika a z romantické literatury se stane horor. A toto se opakuje v dějinách v oblasti sexuality mnohokrát. Z požehnání se stane prokletí. Na vině pak není Bůh, ani sex, ani láska, ale hřích.

Čteme, že Amnon „miloval, až se roznemohl“. Dokonce čteme, že mu připadalo nemožné, si „s ní něco začít“. Řekli bychom, že takový zvrhlík bude myslet „jen na jedno“, ale Amnon byl zpočátku Tamar tak okouzlen, že jí nechtěl ublížit. Postupně ale z příběhu vysvítá, že se v jeho případě jednalo o něco jiného, než lásku. Jednalo se o touhu, která s láskou může, ale také vůbec nemusí mít nic společného.

Příběh je popisován z mužské perspektivy. Muž vidí ženu, která se mu líbí, nebo jinak řečeno, která ho eroticky přitahuje, a najednou cítí, že se do ní zamiloval. Toto se stává jak svobodným, tak ženatým, jak v době krále Davida, tak dnes. Nesprávně se tomu říká láska, jenže láska je něco jiného, než že se mi někdo líbí nebo než představa, že spolu budeme spát. To, že se Amnonovi Tamar líbí, není hřích. Tragédie se spustí, když začne vymýšlet plány, jak z Tamar udělat objekt své neovladatelné touhy. Jak na ní se nakonec dozví od svého „protřelého kamaráda“, který vymyslí plán. Udělejme zde odbočku. Je otázka, kde bereme informace o sexualitě, ale i o tom, jak mají vypadat vztahy mezi mužem a ženou. Mnohokrát jsme konfrontováni s názory z médií, z časopisů pro dívky a ženy, od kolegů, kamarádů a ti mají často podobný pohled jako Amnonův kamarád. Čím plníme v oblasti vztahů i erotiky svoji mysl? Normální je názor nevaž se, odvaž se. Pokud patříme Kristu, pak se s těmito názory neztotožňujeme, nicméně jedna věc je neztotožňovat se, druhá potom kde brát zdravé informace o oblasti vztahů. Myslím, že i o těchto oblastech je třeba mezi sebou hovořit nebo číst věci, která oblast sexuality reflektují z pohledu křesťanství...

Z příběhu stále více vidíme, že Amnon vidí nikoli Tamar, ale to, co vidí muži, když se dívají na pornografii, nebo pokud se neovládají, tak i na ženy. Amnon stejně jako kdysi jeho otec když viděl koupající se Batšebu, vidí krásné tělo, do kterého se zamiloval. Nevidí duši, nevidí ženu, ale vidí kus masa, které je tu od toho, aby ho uspokojilo. Chce jen tělo. V tomto příběhu vidíme tragický obraz sexuality odtržené od vztahu. Vidíme obraz, kdy se sexualita stává prokletím.

Tamar na tento způsob „vztahu“ stejně jako každá normální žena nechce přistoupit. Na rozdíl od Amnóna vztah potřebuje a nechce se nechat ponížít a tak rychle vymyslí plán. Prosí, ať si Amnon vyprosí svolení Davida. Nejde o to, aby David povolil znásilnění, ale aby dal svolení ke svatbě. Jenže to podle zákona kvůli příbuzenství nešlo (Lev 18, 9). Tamar chce získat čas, protože ví, že

to David nepovolí. To samé ale věděl Amnón... a proto se nenechá napálit a v podstatě Tamar znásilní. Co se stane poté, když dojde k sexu? Čekali bychom, že se rozvinou slova o tom, že ji Amnón miloval, že si ji chtěl vzít. Teď, „když se poznali i v posteli“ – jak se dnes s oblibou říká, by měl nastat ten pravý vztah. Nikoli od Tamar, ale určitě od Amnóna. Jenže čteme, že ji začal nenávidět.

Amnón Tamar od sebe odhodil a odmítl přijmout jakoukoli zodpovědnost. Proč? Protože si užil, a to mu stačilo. Víc od Tamar nečekal. Amnón totiž nestál o vztah, ale o tělo. To vidíme i nad povdecham Tamar: „To, že mě vyhazuješ je ještě horší zlo, než to, co jsi udělal před chvílí“. Jinými slovy jednáš se mnou jako s kusem hadru, jako s věcí na jedno použití, jako s plastovým kelímkem, z kterého, když se někdo napije, tak ho zahodí, protože splnil svůj úkol a nyní je nepoužitelný. Zároveň vidíme ještě jiný princip. Poté, co se vše stalo, Amnón začal Tamar nenávidět. Proč? Protože sexualita je hluboce spojená s naší identitou, tedy s tím kdo jsme. Zranění ale třeba i necitlivost v této oblasti bývají spojeny s hlubokými zářezy na duši a vůbec nemusí jít o takto drastické konce, o jakých čteme v tomto oddíle.

Jenže příběh zde nekončí. Nevěra a sexuální svévole rozpoutává nenávist a pomstu. Bratr Tamar Abšalom po dvou letech lstí zavraždí Amnóna. Když se to David dozví, roztrhne roucho na znamení hlubokého zklamání. Jeho dcera je zneuctěna, syn zavražděn a dochází k rozkolu s dalším synem. Důvodů k této tragédii bylo jistě více, ale kdesi na počátku byl Davidův vztah s Batšebou. Sexualita, která je Božím darem se v tomto příběhu stála divokou vodou, která se vylila z břehů a zničila vše, co ji přišlo do cesty. Vidíme nikoli sexuální svobodu, ale anarchii a v konečném důsledku zmar. Nikdo nepochybuje, že si kdysi David a později Amnón sex na chvíli skvěle užili. Ale...

Lze si z tohoto příběhu něco odnést? Jistě ne nějaké jednoduché návody, ale jisté principy ano.

Člověk je sexuální bytost a sex i touha je Božím darem, který má sílu jak destruktivní tak konstruktivní. Bůh v této oblasti dal hranice. Těmito hranicemi je manželství, věrnost a láska. Jakmile jakákoli z těchto oblastí chybí, je zle.

Sexualita se stává pohromou, je-li člověk veden pouze chtíčem nebo romantickou láskou. U mužů může být problém první, u žen druhé. Celý příběh nezačíná v posteli, ale v představách a myšlenkách. Proto když myšlenky přichází, je třeba se jich zbavit a nenechat je působit. Sílu myšlenek ukazuje obrat, „Amnón z nich onemocněl“. Nebyl naprosto schopen se ovládat.

V oblasti sexuality má k sobě velmi blízko láska a nenávist. Proto je třeba oblasti spojené se sexualitou komunikovat citlivě. Problém je, že právě o této oblasti se mnohokrát komunikuje hrubě a to zraňuje.

Amnón udělal chybu, kterou udělalo mnoho lidí před a po něm, i když mnohokrát ne takto brutálně. Chtěl sex hned, rychle, bez úsilí a bez vztahu. Takto ale sexualita nefunguje.

Právě proto, že oblast sexu je tak citlivá, je třeba o ní komunikovat s někým, komu důvěřuji. Zároveň i tuto oblast vydávat Bohu.

Otázky k meditaci:

Proč je naše doba tak posedlá sexem? Proč je v této oblasti tolik zmatků?

Jak vnímáš vztah ke svému tělu? Pokud máš děti – jak je tomu u nich?

Máš oblast sexuality s kým řešit?

Jsi schopen svoji sexualitu řešit s Bohem?

Děti jako bohové

Synové Élího byli ničemníci, neznali se k Hospodinu. 13 Uplatňovali vůči lidu tento kněžský řád: Kdykoli někdo připravil obětní hod, přicházel kněžský mládenec s trojzubou vidlicí, právě když se maso vařilo. 14 Vrazil ji do kotle nebo do hrnce, do kotlíku nebo do kotlíku nebo pekáče, a co vidlice zachytila, to si bral kněz pro sebe. Tak to dělávali všem z Izraele, kteří tam do Šíla přicházeli. 15 Dokonce dříve než obrátili tuk v obětní dým, přicházel kněžský mládenec a říkal obětujícímu muži: "Dej knězi maso na pečení. Nepřijme od tebe maso vařené, ale syrové." 16 Když mu ten člověk řekl: "Napřed se musí obrátit tuk v obětní dým, pak si vezmi, po čem toužíš", odpovídal: "Nikoli. Dej to hned. Nedáš-li, vezmu si to násilím." 17 Hřích těch mládenců byl před Hospodinem nesmírně veliký, protože lidé znevažovali Hospodinovy obětní dary. 18 Ale Samuel konal službu před Hospodinem, mládeneček přepásaný lněným efódem. 19 Jeho matka mu dělávala malou pláštěnku a rok co rok mu ji přinášela, když putovala se svým mužem, aby obětovali výroční oběť. 20 Élí žehnal Elkánovi a jeho manželce. Říkal: "Nechť tě Hospodin zahrne potomstvem z této ženy místo vyprošeného, který byl vyprošen pro Hospodina." Pak odcházeli domů. 21 Hospodin navštívil Chanu a ta otěhotněla a porodila tři syny a dvě dcery. Mládeneček Samuel však vyrůstal při Hospodinu. 22 Élí byl již velmi starý. Slyšel o všem, čeho se dopouštěli jeho synové na celém Izraeli, i o tom, že obcovali se ženami konajícími službu u vchodu do stanu setkávání. 23 Říkal jim: "Proč děláte takové věci? Ode všeho lidu slyším o vás samé zlé věci. 24 To nejde, moji synové! Není to dobrá zpráva, kterou slyším; svádíte Hospodinův lid k přestoupením. 25 Jestliže hřeší člověk proti člověku, je rozhodčím nad ním Bůh. Zhřeší-li však člověk proti Hospodinu, kdo nad ním bude rozhodčím?" Ale oni svého otce neposlouchali. Hospodin tedy rozhodl, že propadnou smrti. 1 Sam 2, 12 - 25

Na mnoha místech Písma je psáno, že děti jsou požehnáním od Hospodina. V době Starého zákona se očekávalo, že kněz bude mít děti, Starý zákon nikde neprosazuje celibát. Ještě větším požehnáním bylo, pokud se narodil syn nebo synové. Nejvyšší metou pak bylo, pokud byl syn knězem nebo se na kněžské povolání připravoval. Élí měl nejen děti, ale dokonce syny, kteří se připravovali na kněžskou práci. Co více si z pozice otce přát! Nevíme, jakým byl Élí otcem, ale zkusme si představit, jak byl šťastný, když poprvé uslyšel slova narodil se ti syn, když svého syna poprvé vzal do rukou, když ho nesl do chrámu, když mu vysvětloval zákon a proroky a když z úst obou dvou postupně slyšel něco ve smyslu tati, chtěl bych jít ve tvých stopách. Je krásné, když děti dělají radost svým rodičům a ještě lepší je, když dělají radost Bohu. První dějství příběhu vyznívá krásně.

Jenže příběh zde nekončí. Éliho synové poté co začnou sloužit v chrámu se začínají dopouštět zlých věcí a co hůře, jejich otec proti nim nezakročil: *Oznámil jsem mu, že jeho dům odsuzuji navěky pro nepravost, o které věděl: Jeho synové přivolávají na sebe zlořečení, on však proti nim nezakročil. 1 Sam 3, 13* V tomto verši vidíme pod povrch příběhu. Éli věděl, co jeho synové dělají, ale nezakročil proti nim. Jenže skutečně proto nim nezakročil? Četli jsme, že jim jasně řekl toto: *Proč děláte takové věci? Ode všeho lidu slyším o vás samé zlé věci. To nejde, moji synové! Není to dobrá zpráva, kterou slyším; svádíte Hospodinův lid k přestoupením. 1 Sam 2, 23 – 24*

Čtete, že jeho synové dostali informaci, že *takto to nejde, že toto se nedělá*. Otázka ale je, zda se jednalo o informaci, kterou by nevěděli. I bez hlubších znalostí Starého zákona víme, jak moc je Bible precizní v tom, když popisuje, jak se měl kněz ale i ti, kdo mu přísluhovali, chovat při kultických úkonech. Ona přesnost spojená s posvěcováním měla odrážet Boží dokonalost. Nároky byly kladeny jak na lid, který obětoval, tak dvojnásobně na ty, kdo chrámovou bohoslužbu vedli. Toto pochopitelně Éliho synové moc dobře věděli a tedy informace typu „toto se nedělá“ byla podobné, jako kdybyste hodili někomu kámen do okna a někdo vás upozornil slovy, toto se nedělá. Problém Éliho synů nebyl v nevědomosti.

Éliho synové překračovali několik oblastí. Nechávali si nejlepší kusy oběti pro sebe, maso pekli, místo aby jej vařili a nespálili tuk. Dalším přestupkem bylo, že smilnili se ženami, které sloužily při chrámu. Éli svoje syny sice varoval ale ve skutečnosti měl udělat něco jiného. Měl je zastavit, z pozice své autority jim znemožnit jejich svévůli. Nejen jako otec, ale i jako vrchní kněz k tomu měl jak oprávnění, tak i možnosti. Tím, že je jen varoval, vlastně selhal. Udělal to, čemu říkáme „pes se nažral a koza zůstala celá“.

S tímto příběhem se prolíná příběh malého Samuele, který byl dán svými rodiči k Élimu do „učení“. Éli zasvěcoval Samuele do kněžské služby, dával mu mnohé dobré rady, byl v kontaktu s jeho rodiči a zároveň ale nechával svoje syny dělat zlé věci. Nad svými dětmi přivíral oči a nic nedělal, zároveň Samuelovi vysvětloval, jak věci mají být správně.

Toto se ale ve výchově v různých obměnách dělo a děje do i dnes. Ke svým ratolestem dokážeme být tolerantní a nad lecčím přimhouřit oko, na druhé máme vysoké požadavky a oči přimhouříme neradi. I když to v příběhu není jasně řečeno, je nepravděpodobné, že by Samuel o ničem nevěděl a že by si u Éliho nikdy nestěžoval. Kdo ví, co mu Éli říkal a jak mu vysvětloval, že jeho synové mohou, ale on nikoli...

Kde se stala chyba a co si z tohoto příběhu vzít? Nevíme přesně, co přesně a hlavně kdy udělal Éli něco špatně, ale měl zajisté zakročit dříve, když ještě měl sílu. Z nějakého důvodu svoje děti chránil. Možná nechtěl zničit skvělou budoucnost svých dětí. Třeba si říkal, že se jednou změní sami. Možná do nich projektoval svoje sny. Každý rodič občas tajně sní, že jeho dítě bude něčím mimořádné. Žel, mnoho rodičů vede děti nejen k úspěchu, ale i k tomu, že k úspěchu je třeba obětovat i kus své integrity a charakteru. Podobně jako Éli pro nás mohou platit slova 1 Sam 2, 29: *Ctil jsi své syny více než mne*. Toto je asi nejhorší výtku, kterou Éli dostal. Výtka, od které se odvíjí všechny jeho další selhání. Jinými slovy tato slova znamenají - *udělal jsi ze svých dětí modlu, boha*. Smutné je, že jsou tato slova řečena tomu, kdo měl vést druhé k uctívání Boha.

Éli nakonec nesměle řekne „ale děti, toto se přece nedělá“! V určitém věku už nic jiného dělat nelze. Jenže v určitém věku ještě něco dělat jde. Minimálně jde nastavit určité hranice a

vyžadovat je. Bible o výchově, trestu a hranicích mluví často. Toto vše v kontextu lásky, která je na jednu stranu nepodmíněná na stranu druhou něco-očekávající. PB nepředpokládá, že morálka, slušnost nebo dokonce víra je člověku dána od narození. Pokud se rodič bojí od dětí něco vyžadovat, pokud se bojí trestat, pokud omlouvá jeho přestoupení, svému dítěti jednak škodí a jednak je odvádí od Boha. Je možné, že díky své měkkosti měl Éli od synů pokoj, oni si dělali, co chtěli a on to přehlížel, ale následkům nakonec neunikl.

Naskytá se otázka, zda by se stalo něco jiného, kdyby Éli jednal jinak, dříve a v autoritě, kterou měl jako rodič a kněz. Nevíme. Jak známo ve výchově neexistuje jakýsi zaručený přístup, který nám přinese 100% záruku úspěchu. Jenže toto tvrzení se snadno může stát výmluvou. Všimněme si, že nakonec Bůh vyčte Élimu dvě věci – *když jsi mohl, nezakročil jsi a ctil jsi svoje děti více nežli mě*. Na nás je dělat správné věci, byť ani ty nejsou zárukou úspěchu ve výchově. Obecně ale platí, že úspěch dětí, a nebo děti obecně se snadno stanou modlou, kolem které se v rodině točí úplně všechno. Stejně tak je pravdou, že se strašně těžko připouští selhání svých dětí. Jak se ukázalo, Éli toto nedokázal a jakkoli byl otevřený na Boží hlas, tak zde selhal.

V příběhu je ale nadějnější varianta a tou je vztah Éliho a Samuele. Samuel byl vymodlené dítě, narodil se manželům Elkány a Chaně v jejich pozdním věku. Zde je vyznání Chany, když se narodil: *Modlila jsem se za tohoto chlapce a Hospodin mi dal, zač jsem ho tak naléhavě prosila. Vyprosila jsem si ho přece od Hospodina, aby byl jeho po všechny dny, co bude živ. Je vyprošený pro Hospodina.*" 1 Sam 1, 27 – 28 Rodiče se rozhodli, že povedou své vymodlené dítě do chrámu, aby se učilo po boku Éliho. Problém byl ale v tom, že na něj měl vliv nejen Éli, ale i jeho synové, které určitě znal a kteří mu též nastavovali zrcadlo. Konkrétně takové, že služba Hospodinu je docela fajn práce. Nemusíte moc pracovat, máte vliv na lidi a ještě se pomějete jak po stránce sexu, tak stravy. Příběh ale ukazuje, že na Samuele klíčový vliv neměli. Větší vliv měli rodiče a Samuel. Toto se potvrzuje i v některých výzkumech, které tvrdí, že pokud je dítě vychováno ve zdravé rodině, nakonec spíše poslechne rodiče, než spolužáky. Tedy vidíme, že dítě, které bylo od malička vedeno k živé víře a ke službě Bohu, nakonec uspěje a nenechá se negativně ovlivnit. Nemůžeme z tohoto jednoho příběhu dělat absolutní závěry, ale směřování rodičů a duchovního učitele dítěte k Bohu v tomto případě mělo smysl a vliv a to větší, než tlak vrstevníků.

V dějinách platí, že dějiny píší vítězové. Někdy toto platí i ve výchově. Konkrétně v tom smyslu, že radí ti, kdo měli pozhnání, že se jim narodili hodné a chytré děti. Jiní, kteří podobné pozhnání neměli, raději zahanbeně mlčí. Pravdou je, že nikdo neví, kolik je toho dáno výchovou a kolik geny. Toto ale rodiče nesmí vést k rezignaci. Příběh není návodem jak vychovávat hodné děti. Ukazuje nám spíše na to, jak si z dětí neudělat modly. Naším cílem totiž není vychovat super děti, ale líbit se Bohu a následovat jeho vůli. Pak, i když se děti nepodaří a nesplní naše sny, nezhroutí se nám svět. A když se nám podaří, nebudeme ostatní otravovat zaručenými radami, jak jsme to my dělali správně a jak to mají dělat ostatní, ale spíše nás t poveden k vděčnosti.

Pokud jste rodiče nebo prarodiče, přál bych vám moudrost a sílu nepodlehout dnes tak populárnímu kultu dítěte. Příběh Éliho není návodem jak vychovat super děti. Spíše se nám poodkrývá princip jak být následovníkem Krista i ve výchově. Jak již bylo napsáno, Éliho největší chybou nebylo, že nezakročil přísněji nebo dříve. Jeho základním selháním, z kterého se odvíjelo vše další, bylo, že *ctil děti více než Hospodina*. Pokud je pro nás práce, úspěch, peníze a

nevím co dalšího všim, pak se toto stane i ve výchově. Jenže paradoxně, tímto svým dětem ubližujeme. Éliho možná oslnila slibně se rozjíždějící kariéra jeho synů, možná zde byly jiné důvody, které zná jen Bůh. Umožnil proto svým synům, aby měli všechno, co chtěli, aby si nic neodepřeli a to je nakonec zničilo. Na stranu druhou je zde naděje, když další chlapec, Samuel, následuje příklad svých rodičů a učitele. Na nás je abychom zůstali věrní Bohu, nebáli se vychovávat podle, jeho principů a nerezignovali na předávání víry jak dětem, tak budoucím generacím.

O mnoho set let později žil na tomto světě syn, který žil dokonalým životem a přesto dopadl špatně. Byl potrestán a následně popraven i za to, co dělali Éliho synové a po nich mnozí další, za selhání, kterých se dopustil Éli a řada dalších rodičů. Na rozdíl od nich a od nás si svůj trest nezasloužil. Tím, že na sebe vzal i naše selhání, dal nám jistotu, že budeme přijati jako jeho děti a zároveň sílu k výchově svých pozemských dětí. Ve svém slově nám nedává návody jak vychovávat, ale principy a směrovky. A některé jsou i v příběhu o Éliho synech.

Otázky k meditaci:

Co je pro tebe v oblasti výchovy nejtěžší? Pokud nemáš děti, pak co bylo pro tebe ve vztahu k rodičům nejtěžší?

Co to přináší největší radost? Za co jsi Bohu v souvislosti s výchovou vděčný? Co nejdůležitějšího ti předali tvoji rodiče?

Kde v příběhu vidíš největší inspiraci?

Jak se ti daří nastavovat hranice ve výchově?

Jak se necháváš vychovávat svým nebeským otcem?

Otec a syn

Jednou z klíčových postav v životě chlapce je nepochybně otec. Jedním z úkolů otce, je vyvést syna do vnějšího světa, předat mu sebedůvěru a pocit bezpečí. Chlapec uvažuje tak, že pokud je důležitý pro otce, bude důležitý i ve velkém světě. Když jsem s některými chlapci hovořil, někteří prožívali to, co někteří lidé nazývají rána po otci. Pár jich otce ani nepoznala, někteří tátu znali pouze jako toho, kdo je hodnotil především na základě známek ve škole či úspěchu ve sportu. Synům pomalu docházelo, že jsou pouhou projekcí (ne)úspěchů svých otců. Jiní od svých otců prožívali emocionální odloučení. Dostávali od táty vysoké kapesné, ale to bylo vše. Kdysi jsem učil na jednom pražském gymnáziu společenské vědy a v rámci předmětu jsem studenty nechával psát eseje na různá témata související s hledáním smyslu života, Boha, různých etických otázek atd. Co mě zarazilo bylo, že se mi ani jednou nestalo, že by chlapci uvedli, že svoje životní otázky řeší s tátou. Pokud tyto otázky s někým z rodiny někdy řešili a pokud se k tomu přiznali, pak to byla výhradně matka.

Každý normální kluk ale touží po tátovi, který mu různými způsoby sdělí jednoduchou věc. Důvěřuji ti, v mých očích máš hodnotu i když ti to v něčem třeba moc nejde. Zároveň touží po otci, který chlapci nastaví hranice, které ale budou vycházet ze vzájemného vztahu. Zmatek ve vztahu k autoritám u mnohých chlapců vyvěrá z toho, že nepoznali otcovskou autoritu, která by jim nastavila hranice a která by je ve stejný okamžik přijímala. A proto se později proti autoritám začínají bouřit. Víím, že to není jediný důvod, nicméně jeden z důvodů nepochybně ano.

Určitou krizi otcovství zaregistrovala jak společnost, tak i církev. Otcové jsou správně nabádáni k tomu, aby s dětmi trávili čas a mnozí se o to skutečně poctivě snaží. Jenže je posláním otce trávit s dětmi volný čas? Zde mi asi mnozí odpoví něco ve smyslu jistě že je! Problém je, že fenomén volného času, je v dějinách něčím novým a velmi neobvyklým. Volný čas měly v dějinách pouze nevyšší sociální vrstvy. I dnes jsme v situaci, kdy příliš volného času nemáme, jenže v dějinách volný čas určený k zábavě pro drtivou většinu lidí téměř neexistoval. Dokud bylo světlo, tak dospělí pracovali, nikoli někde skotačili s dětmi. Když se podíváme na svět mužů, potom ti si možná občas „hráli“, nicméně se jednalo spíše o různé soutěže, ale „jen tak“ si jít hrát s dětmi se moc nenosilo. Klíčové role nejen v biblických časech, byly u mužů dvojí. Naučit syny dovednostem potřebným pro přežití. Tedy lovu, obdělávání pole, řemeslu a boji. Druhou důležitou oblastí bylo zasvětit je do náboženského života. Jinými slovy klíčovou rolí otců bylo předání hodnot. A to platí do dnes. Jistě, společný čas je důležitý, ale důležitější je ale předání hodnot. Jak na to nám trochu poodhaluje příběh Abrahama a Izáka.

Po těch událostech chtěl Bůh Abrahama vyzkoušet. Řekl mu: "Abrahame!" Ten odpověděl: "Tu jsem." A Bůh řekl: "Vezmi svého jediného syna Izáka, kterého miluješ, odejdi do země Mórija a tam ho obětuj jako oběť zápalnou na jedné hoře, o níž ti povím!" Za časného jitra osedlal tedy Abraham osla, vzal s sebou dva své služebníky a svého syna Izáka, našťípál dříví k zápalné oběti a vydal se k místu, o němž mu Bůh pověděl. Když se Abraham třetího dne rozhlédl a spatřil v dálce to místo, řekl služebníkům: "Počkejte tu s oslem, já s chlapcem půjdeme dále, vzdáme poctu Bohu a pak se k vám vrátíme." Abraham vzal dříví k oběti zápalné a vložil je na svého syna Izáka; sám vzal oheň a obětní nůž. A šli oba pospolu. Tu Izák svého otce Abrahama oslovil: "Otče!" Ten odpověděl: "Copak, můj synu?" Izák se otázal: "Hle, oheň a dříví je zde. Kde však je beránek k zápalné oběti?" Nato Abraham řekl: "Můj synu, Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti zápalné." A šli oba spolu dál. Když přišli na místo, o němž mu Bůh pověděl, vybudoval tam Abraham oltář, narovnal dříví, svázal svého syna Izáka do kozelce a položil ho na oltář, nahoru na dříví. I vztáhl Abraham ruku po obětním noži, aby svého syna zabil jako obětního beránka. Gn 22, 1 - 8

Přenesme se na společnou pouť otce a syna na horu Morija. Abraham poslechne Boha a vyráží na cestu. Doma nechává jak Sáru tak později i služebníky, které si k sobě vybral. Jinými slovy na nejtěžší cestě života najednou kráčí jen otec a jeho syn. Nepouští na tuto cestu ani svoji ženu, ani svoje blízké, jde jen on a syn. Nemusí se jednat o nejtěžší životní cesty, ale je důležité, aby v životě otců a synů byly okamžiky, kdy jsou spolu jen oni dva, kdy se nejedná o to, že si spolu hrají, ale kdy jim otvocé sdělují něco velmi důležitého. Toto si synové budou dlouho pamatovat a k těmto okamžikům se budou vracet. Jiná věc je, že určité duchovní principy se někdy snadněji komunikují ženám resp. matkám. O to důležitější, aby je dokázali komunikovat i otcové. Nemám nezbytně na mysli to, že si otec s dětmi čte z Bible nebo se s nimi modlí. To pochopitelně také, ale mám na mysli to, že otcové se svými syny sdílí některé vážné životní okolnosti a principy.

Všimněte si, že náklad, který nesli oslové, po odchodu služebníků nenesel Abraham, ale jeho syn. Vypadá to docela drsně až skoro krutě. Zároveň to trochu poodkrývá problém některých otců a asi všech rodičů který je v tom, že se bojí svým dětem naložit pomyslný náklad. Zároveň tento obraz ukazuje, že mužská láska je silná právě v tom, že se nebojí synům a dětem naložit, že je méně protektivní, než láska mateřská. Moudrá matka toto respektuje a dá otci prostor, aby s dítětem pracoval. Nejde o to, že otec vyklopí dítě z kanoe někde na divoké vodě nebo ho nechá sjet černou sjezdovku. To je u většiny otců normální (pokud se rozhodnou se syny strávit čas) a spíše si s tím honí svoje ega. Mám na mysli lásku, která i něco vyžaduje a která nutí dítě, aby se rvalo s překážkami. Která má odvahu před dítě stavět určité výzvy, konfrontovat ho s nepříjemnými věcmi, dát mu zakusit porážku a s porážkou se vyrovnat. Jeden z trendů současné výchovy je postaven na tom, že dítě potřebuje neustále povzbuzovat. Tento jistě správný důraz se ale posouvá do roviny, že nebudu dítěti sdělovat nepříjemné věci, nebudu ho konfrontovat s tím, co dělá špatně, kde selhává a že ho nebudu vystavovat situacím, kde prohraje. Dopředu nás ale posouvají překážky, nikoli když vše běží jak po másle. Otec by měl být tím, kdo svoje dítě moudře překážkám vystavuje a zároveň mu pomáhá se s nimi vyrovnávat. L. Cohen v jedné písni zpívá: „Ve všem je prasklina a tudy se dostává světlo.“ Role otců je tyto praskliny a pády vyrovnávat. Maminky bolístku pofoukají, otec by měl též pofoukat, ale zároveň dodat něco ve smyslu, moc se nelituj, zkus to znova, důvěřuj ti.

Dalším detailem, kterého si můžeme všimnout je, že otec a syn jdou vedle sebe, protože mají společný cíl, který ale udává otec. Písmo nehovoří o tom, že by spolu po cestě hovořili. Možná, že kdyby šla Sára, padlo by slov trochu více, nevíme. Zde „nasloucháme tichu“. Pravda je, že někdy takto konverzace mezi otcem a synem vypadá. O to více vyniká důvěrné oslovení otce a odpověď můj synu. Určitě je krásné, když otec s dítětem komunikuje, důležitější ale je, zda dítě vidí, že otec poslouchá Boha. Když vidí, že směr, kterým rodina jde, je vytyčován Božími principy, že otec uznává vyšší vůli, než je jeho a když vidí, že se otec této vůli i podřizuje. František z Assisi řekl: „Neustále kažte evangelium a je-li to nutné, použijte i slova“. *Nevím, jak moc toto platí obecně, ale ve výchově to platí nepochybně.*

V této souvislosti hodně přemýšlím nad slovy R. Rohra: „Většina mužů vyrůstá s vnitřní prázdnotou. Ať už tomu říkáme rána po otcí, vnitřní deprivace nebo osobní nejistota, stále je to ona stejná prázdnota. Do tohoto vakua v mužských duších vnikají démoni. Muži nevědí, co skutečně cítí, nevědí, jak se vcítit do druhých lidí, a především nevědí, jak plakat.“ (ROHR, Richard; MARTOS, Joseph. *Stát se moudrým mužem (Úvahy o mužské spiritualitě)*. Brno : Nakladatelství Cesta, 2007. Bez otcovské energie, která vede, zůstává v duši dítěte pocit prázdnoty a opuštěnosti, kterou nemůže nic nahradit. Mužská energie je udeřit, tvořit, zasévat. V kontextu výchovy potom dítě směřovat, pomáhat mu jít vpřed a především komunikovat, že život s Bohem se dá zvládnout.

V příběhu Abrahama a Izáka Bůh říká, „dej mi svoje dítě“. Někdy jsem slyšel poněkud nesmyslnou otázku „jak bych reagoval“. Nevím, protože tento příběh je neopakovatelný a nelze z něj dělat návod. Zároveň se ale tento moment děje i dnes a to v mnohem rafinovanější podobě. I dnes Bůh chce, aby On byl na prvním místě a to dokonce i před našimi dětmi. Bůh tímto v kontextu výchovy vlastně říká: To nejužasnější co můžeš pro syny (potažmo děti) udělat je, když si je nezbožštíš. Když to nebudou tvoje děti, jejich potřeby, ambice a touhy, které tě povedou, ale já, kdo tě povede. Jak toho docílit? Jeden člověk mi kdysi řekl následující věty: „Neptej se, co svět potřebuje. Ptej se sám sebe, čím ožíváš, a jdi a dělej to. Protože to, co svět

potřebuje, jsou lidé, kteří jsou živí.“ Nejde o to dělat to, co se nám líbí, ale ožít, když jde o Boží věci. Pokud je tomu tak, nebojím se, že se nám ze synů a dětí stanou bohové. Jistě známe text „Tak Bůh miloval svět, že za něj dal svého syna“. V Genesis 22 je vlastně něco podobného: „Tak miloval Abraham Boha, že pro něj byl ochoten obětovat svého syna“.

Zde by příběh mohl končit, jenže on pokračuje. Pokračuje nikoli na horu Morija ale na Golgotu. Na rozdíl od tohoto příběhu ale není poblíž obětní zvíře, ale Boží syn. Izák dostane život, Boží syn umírá. Abrahamův příběh se stává příkladem víry. V Židům v jedenácté kapitola čteme, že Abraham věřil, že Bůh je schopen Izáka vzkřísit z mrtvých. V evangeliích čteme, že smrt neměla nad Kristem moc, a to, čemu Abraham věřil ohledně svého syna, se naplnilo později v Kristu. Abrahamův příklad se nám stává povzbuzením, příběh Krista se nám stal cestou ze smrti do života. Pokud se toto podaří otcům předat, pak byl jejich nejdůležitější úkol splněn.

Otázky k meditaci:

Jaký byl tvůj vztah s otcem? V čem tě nejvíce ovlivnil?

Dokážeš svoje syny (děti) povzbuzovat? Jak konkrétně?

Pokud jsi žena, povzbuzuješ svého manžela k tomu, aby dětem dokázal předávat něco z Božího charakteru?

Co myslíš, že svým dětem svým životem komunikuješ? Co ti komunikoval tvůj otec?

V čem vidíš specifickou roli vy výchově u mužů a v čem u žen?

Hledání Boží vůle

David odtud vystoupil a usadil se na nepřístupných vrcholcích u Én-gedí. Když se Saul vrátil ze stíhání Pelištejců, oznámili mu: "Hle, David je v poušti Én-gedí." Saul tedy vzal tři tisíce mužů vybraných z celého Izraele a vydal se hledat Davida a jeho muže po Kozorožcích skalách. Došel až k ohradám pro stáda, které byly při cestě; byla tam jeskyně. Saul do ní vstoupil, aby vykonal potřebu. V odlehlém koutu jeskyně však seděl David se svými muži. Tu Davidovi jeho muži řekli: "Toto je den, o němž ti Hospodin řekl: »Vydám ti do rukou tvého nepřítele.« Můžeš s ním naložit, jak se ti zlíbí." David se přikradl a odřízl cíp Saulova pláště. Ale pro to odříznutí cípu Saulova pláště si David potom dělal výčitky. Svým mužům řekl: "Chraň mě Hospodin, abych se dopustil něčeho takového na svém pánu, na Hospodinově pomazaném, a vztáhl na něho ruku. Je to přece Hospodinův pomazaný!" Těmi slovy David své muže zarazil a nedovolil jim povstat proti Saulovi. Saul vstal, vyšel z jeskyně a šel svou cestou. Potom vstal i David, vyšel z jeskyně a volal za Saulem: "Králi, můj pane!" Saul se ohlédl. David padl na kolena tváří k zemi a klaněl se. David Saulovi řekl: "Proč posloucháš lidské řeči, že David usiluje o tvou zkázu? Hle, na vlastní oči dnes vidíš, že tě dnes v jeskyni vydal Hospodin do mých rukou. Říkali, abych tě zabil. Já jsem tě však ušetřil. Řekl jsem: Na svého pána nevztáhnu ruku. Je to přece Hospodinův pomazaný. 1 Sam 24, 1 - 11

Pokusme se trochu vpravit do děje. David má za sebou vítězství nad Goliášem, kterým pomohl Saulovi k porážce Pelištejců. Je již pomazán za krále, byť je na trůnu stále ještě Saul. Je dobrým přítelem Saulova syna Jonatana. Jeho hvězda strmě stoupá, okolí v něm vidí nastupujícího krále a proto začne Saul cítit ohrožení a Davida stále více nenávidí. Nejdříve se Davidovi stane to, co občas každému hudebníkovi. Během koncertu po něm někdo z posluchačů něco hodí. V tomto případě se ale nejedná o rajčata, ale o kopí (což našťástí při běžných koncertech až tak běžné není), které po něm při hraní na harfu nehodí někdo, ale Saul. David rychle pochopí, že se nejedná o nelibost ohledně jeho hudebních výkonů, ale o cílenou nenávist a proto před Saulem prchá, obklopuje se svými přáteli a stává se psancem. Jeho popularita, pomazání za krále, schopnosti, dokonce i jeho zásluhy o porážku Goliáše jsou rychle zapomenuty. Místo královského paláce ho obklopuje poušť a místo vedení země vede nesourodou skupinu bojovníků a rebelů. Možná si David říkal, zda to vše není omyl, zda se Bůh tak trochu nespletl když ho pomazal za krále. Uprostřed této, z Davidova pohledu tak trochu nesmyslné a nespravedlivé situace, se najednou Bůh jakoby slituje a dá mu fantastickou možnost vzít konečně situaci do svých rukou a Saula odstranit. Jenže je tomu skutečně tak?

Kulisy našeho textu jsou poněkud nebiblické, protože se odehrávají... na záchodě. David a jeho bojovníkům se schovají v jakési jeskyni, jenže najednou jde kolem Saul a jeho vojáci. Stane se to, co se stává všem lidem včetně králů. Na Saula přijde potřeba. Jeho body-guardi s ním jdou jen ke vchodu jeskyně, a pak jim zřejmě jejich pán řekne, že zbytek umí udělat i bez nich. Není třeba popisovat, jak se koná potřeba, jen je jisté, že při ní člověk není zrovna v pohotovostní bojové poloze.

V textu čteme, že kdesi v koutě tomu všemu přihlíží David a jeho vojáci. Jejich reakce je jasná, navíc je „biblicky podložena“. Čteme, že vojáci Davidovi říkají "toto je den, který ti dal Hospodin". Jinými slovy říkají: „Davide, Bůh se dlouho díval na nespravedlnost, která se ti děje, ví dobře o tom, kdo ti brání, aby ses dostal na samotný vrchol, kdo ti brání v tom, abys dosáhl toho, co si zasloužíš a k čemu jsi vyvolen. Nyní ti dal možnost s nespravedlností osudu udělat rázný konec. Tady není co řešit“. Jediný problém byl snad v tom, že bylo třeba se rozhodnout rychle. Nevím, zda měl Saul podobný zvyk, jako mnozí z nás a to číst si na záchodě noviny, ale i kdyby tento zvyk neměl, přesto jeho konání nemohlo trvat dlouho. David se tedy musí rozhodnout během několika sekund. Neměl moc času si celou věc promyslet, tato příležitost přišla velmi nečekaně, spadne „jako z nebe“. Otázkou je, zda a jak David popadne příležitost za pačesy.

V emocionálně nabitě atmosféře jeskyně, je jasné co prožívá David a jeho bojovníci. Možná si říkali něco vy smyslu „konečně tady máme toho gaunera, v němž se ztělesňuje všechno zlo, nepohodlí, strach, nejistotu a nespravedlnost. Proto je jediné řešení - zabijme ho“. Bylo tak snadné si tento krok legálně odůvodnit. ALE...nad Davidovým celkem logickým a očekávaným řešením stály jisté principy, podle kterých se David rozhodoval a které zabránily, aby David jednal tak, jak mu druzí radili. Podle čeho se tedy David rozhodoval? Co si z jeho rozhodnutí vzít pro naše každodenní zápasy a rozhodování?

V šestém verši David odpovídá na nátlak svých spolubojovníků slovy: „Nemohu vztáhnout ruku na Hospodinova pomazaného“. David se nepotřeboval modlit a hledat Boží vůli zda má Saula zabít, protože Bůh jasně řekl, že pomazaný král se nesmí zabít. Tečka, není co řešit. V životě to

takto vždy pochopitelně jasné není, někdy to ale jasné je a my jen hledáme výmluvy jak některé jasné principy obejít.

David neměl od Boha žádný mandát nahradit Saula sebou samým. Bůh z jistých důvodů, které David neznal, chtěl mít stále Saula jako krále, byť se Saul choval špatně. Princip byl v tom, že není třeba Bohu pomáhat, tedy jednat svévolně, byť s dobrými úmysly.

Když čteme o kapitulu dál, vidíme, že se David Saulovi dá poznat a sděluje mu, co se stalo. David tímto před svědky ukazuje, že i když ještě není král, jako král se chová. Kdyby David Saula zabil, asi by to ovlivnilo jeho reputaci a pověst po celé jeho další kralování. Byl by to ten, kdo se na trůn dostal skrze zákeřnou vraždu na záchodě, což by zajisté nebylo moc důstojné. Zde se David chová velmi moudře.

David nám v tomto příběhu ukazuje důležitou lekci. Nechce porušit Boží zákony, zapsané v Božím slově, dále principy, které z Božího slova plynou a nakonec se snaží jednat moudře z hlediska dlouhodobého horizontu. Žel později se tímto David mnohokrát neřídil a zle se mu to vymstilo, ale zde je nám inspirací. Z krátkodobého hlediska si uškodí, je dál psance, ale z dlouhodobého hlediska jeho rozhodnutí přinese výsledky. Podívejme se na Davidův jeskynní příběh s otázkou, jak jej aplikovat ve svých životech.

Každé naše rozhodnutí nás někam posouvá a to buď dobrým nebo špatným směrem. Možná namítnete, že toto je přece jasné, jenže je-li to tak, proč si lidé neuváženě půjčují peníze? Jsou na sebe hrubí? Riskují zdraví? Pochopitelně některá rozhodnutí mají důsledky větší, ale všechny nějaké důsledky mají a my bychom neměli dovolit, aby jediným hnacím motorem našeho rozhodování byly naše emoce nebo naopak pouze chladná racionální spekulace. Proto je třeba se řídit pode jistých principů.

Ukázal jsme na tři východiska Davidova rozhodnutí, na Boží slovo, principy v něm obsažené a moudrost. Pokusme se tyto tři východiska aplikovat do každodenního rozhodování a to na základě několika otázek. Stojíme-li před rozhodnutím, můžeme si položit tři následující otázky.

Řekl o této oblasti Bůh něco ve svém slově? V Bibli není úplně všechno, ale je tam toho mnoho a leccos je tam poměrně jasně napsáno. Jen my to někdy nechceme vidět. Jeden kazatel mi říkal, že za ním přišel nějaký jeho "farník" či člen sboru a řekl mu, že hledá Boží vůli, zda má odejít od své ženy a dětí za milenkou... Je to poněkud extrémní příklad kterým ale chci ukázat, že v Písmu na leckteré věci odpovědi existují, jen je chytit hledat. V popsaném případě nebylo třeba hledat Boží vůli, protože ta je jasně zjevená v Písmu.

Druhá otázka je složitější, protože principy nejsou tak jasné jako Boží výroky. Principy jsou často stavěny na příčině a následku, proto bych se ptal, co od svého rozhodnutí očekávám za následek? Vede to, co dělám, k mnou i Bohem očekávanému výsledku? Odpověď může být bolestivá, ale může mě od leccého ochránit. Velmi často se totiž chováme tak, jako by následky našeho chování neexistovaly. Ukažme si to na nikdy nekončící diskusi, zda je v Bibli jasný verš, zda chodit či nechodit s nevěřícím. Pravdou je, že nejdeme ohledně této otázky pár náznaků a varujících textů, nikoli však text „nebudeš chodit s nevěřícím“. Jenže když se takto rozhodnu, je třeba si položit otázku, co si myslím, že mi tento vztah přinese, pokud se jednou vezmeme? Jisté je, že hodně

zápasů a bolesti kvůli výchově dětí, trávení nedělí, penězům darovaným sboru, nemožnosti spolu komunikovat jisté otázky víry atd.

Třetí otázka se týká modrosti. Zkuste si někdy před svým rozhodnutím položit tuto otázku: „Co chci, aby se o mně povídalo, kdyby se to co dělám, veřejně vědělo“. Představte si, jak jednou David chová na svém klíně svého syna a ten se ho zeptá. "Tati a jak jsi se dostal na trůn"? David by odpovídal asi takto: „Ale to tak si jednou zašel tvůj dědeček Saul na záchod a když byl ke mně otočený zády, tak jsem ho zaříznul...“. Osobně bych chtěl svým dětem ale i druhým říkat příběhy, za které se nemusím stydět a které nemusím tajit. Nikoli proto, že z nich vyjdu jako vítěz ale proto, že jsem s nimi prošel s Pánem Bohem.

David v tomto příběhu ctil Boží zákon, Boží principy a Boží moudrost. Výsledek se dostavil až později, nikoli okamžitě. Nicméně i kdyby se výsledek nedostavil nikdy, z Boží perspektivy David konal dobře. A to je v životě nejdůležitější. Popsané konání nám nemusí zabezpečit úspěch, ale dá nám vědomí, že to co jsem konal, konal jsem s Pánem Bohem, a proto jsem konal dobře.

Otázky k meditaci.

V jaké životní ovlasti hledáš v poslední době Boží vůli?

Dají se v tvoji situaci aplikovat zmiňované principy popsané v textu?

Co ti brání, abys Boží vůli přijal?

Kdy jsi naposledy v něčem poznal Boží vůli a jak se to projevilo?

Trest jako požehnání?!

Kdo šetří hůl, nenávidí svého syna, kdežto kdo jej miluje, trestá ho včas. Př 13:24

Vězí-li v srdci chlapce pošetilost, trestající hůl ji od něho vzdálí. Př 22:15

Hůl a domluva dávají moudrost, ale bezuzdný mladík dělá ostudu své matce. Př 29:15

Naši tělesní otcové nás trestali, a přece jsme je měli v úctě; nemáme být mnohem víc poddáni tomu Otci, který dává Ducha a život? A to nás naši tělesní otcové vychovávali podle svého uvážení a jen pro krátký čas, kdežto nebeský Otec nás vychovává k vyššímu cíli, k podílu na své svatosti. Přísná výchova se ovšem v tu chvíli nikdy nezdá příjemná, nýbrž krušná, později však přináší ovoce pokoje a spravedlnost těm, kdo jí prošli. Žd 12, 9 – 11

Všechny uvedené texty vypadají tak trochu jako ze středověku. A jsou... a to dokonce z ještě dřívější doby. Máme je ještě brát vážně? Možná, že není daleko doba, kdy budou nějakým Evropským výborem pro lidská práva vyškrtnuty z Bible, protože děti se přece trestat nesmí,

protože tím snižujeme jejich důstojnost a sebevědomí, které hraje důležitou roli při tvorbě jejich osobností. Je tomu ale tak? Je trestání dětí jakýsi přežitek? Na první pohled to tak vypadá, jenže položme si otázku, proč v Bibli tyto texty jsou? Jistě ne proto, aby nás nabádaly, abychom dětem sráželi sebevědomí nebo jako návody na jejich mučení.

Základním východiskem toho, jak se Bůh skrze svoje slovo dívá na člověka je dvojí. Jednak že je Božím obrazem, a jednak, že není ve své podstatě dobrý. Nerodí se jako nevinný divoch, kterého pokazila až příroda a okolí, není nepopsaný list papíru, ale od narození má tendenci ke zlu. Když vidíme svoje děti, hlavně v malém věku, zdá se nám toto tvrzení skoro nemožné. Přece náš Toník není zlý, ale je to tak roztomilý a hodný chlapec! Když se apoštol Pavel dívá sám na sebe, pak říká: „Vím co je dobré, ale nedokážu to vykonat. V mé nejvnitřnější podstatě nepřebývá dobro“. Toto platí nejen o dospělých, ale i dětech. Když děti rostou, tak si tento verš rychle uvědomíme. Vždy to bude tak, že je nemusíme učit zlé věci, tedy lhát, odmlouvat, později kroutit očima, mít poslední slovo atd. (Občas se prý narodí děti, které nezlobí, ale moc jich není.) Většinou děti potřebují to, co Písmo s nadsázkou nazývá uzdou (Př 29). Proč? Protože Písmo předpokládá, že to, co se líbí Bohu, nám není vlastní. To, jak se správným věcem dítě učí, je i trest. Proč trest? Trest ukazuje, že něco se stalo špatně. Že ve světě existuje určitý řád a že jeho překročení je nežádoucí a přináší následky, které mi nejsou příjemné. V našich textech čteme, že pokud dítě jedná pošestile nebo bezuzdně, má přijít trest. Trest ho totiž může uchránit před mnohem horšími následky jeho jednání. Následky, které v porovnání s ránou holí, jsou sladkým pohlazením.

Základní zvěstí Písma je zvěst o Boží milosti. To, co člověka motivuje, nemá být strach z Boha a jeho trestu, ale Boží láska. Stejně platí ve výchově, kdy strach z trestu nemá být hlavní motivací chování dítěte. Pouhý strach z trestu vede k zákonicství, přetvářce a neuróze. Nebudu něco dělat jen proto, aby mě někdo nenachytil a nemohl mě potrestat. Toto má platit, ale jen do jistého věku. Pak stále více chceme, aby dítě potažmo dospělý jednal, protože je to „jeho“ přesvědčení, protože si jisté dobré věci zvnitřnil.

V textu z knihy Židům vidíme, že trest a láska se nevyklučují. Dokonce je to naopak – vylučuje se netrestání a láska. Kdo netrestá, nemá rád. Proč? Protože netrestající sděluje, že neexistují hranice. Zároveň sděluje, že neexistuje ani žádná autorita resp. jedinou autoritou je dítě. Toto se pak pochopitelně přenáší i do vztahu s Bohem, kdy najednou autoritou není ani Bůh. Stejně se toto přenáší do vztahu s druhými lidmi, kdy neuznávám hranice druhých.

Pokusím se v souvislosti s popisovaným tématem o zdánlivou odbočku. Myslím, že jedna z nejlákavějších představ ateismu je právě to, že po smrti nic není a že za svoje skutky nikomu nejsem zodpovědný. Nositel Nobelovy ceny Czeslav Milosz napsal: „Skutečným opiem lidstva je víra, že po smrti je nicota – nesmírně konejšivá myšlenka, že za své zrady, chamtivost a vraždy nebudeme potrestáni. Marxistickou poučku je třeba přepsat. Náboženství není opiem lidstva, ale ateismus je opium morálně zkažených“. Citováno z: D'Souza D., Křesťanství a ateismus, Praha: Ideál, 2009. s. 230 Jenže (nejen) křesťanství hovoří o tom, že po smrti něco je, že odplatou za hřích je smrt (trest v podobě odloučení od Boha), a zároveň že darem Boží milosti je život věčný. Platí, že Bůh je milující i trestající a že trest za naše provinění na sebe vzal Kristus. Tedy nemávl nad našimi proviněními rukou, ale trest uskutečnil a stálo to život Božího syna.

Proč o tomto tak jasném tématu píšu. Protože trestem vlastně odrážíme Boží charakter. Jenže je zde problém. Pokud je trest jediným atributem Boha, pak je lepší se mu klidit z cesty. Aby měl

trest smysl, musí přicházet od toho, o kom vím, že mu na mě záleží, a i když se trest nezná příjemný, náš vztah to neohrozí. Tedy že trest není pomsta. Je-li trest vyvážen láskou, pak má smysl. Přesně nevím, co znamená, že Bůh nás skrze vychovává skrze přísnou výchovu a že trestá (Žd 12) a byl bych velmi opatrný aplikaci tohoto textu na někoho použít. Není správné spojovat každou bolest, pokutu, nedorozumění s Božím trestem. To musí posoudit především ten, koho se to týká. Chci ale hledat, jakou míru trestu mám použít ve vztahu ke svým dětem, kdy a jak jim znepříjemnit život proto, aby ho jednou mohli moudře prožít. Zde nás Písmo vyzývá, abychom se trestat nebáli a pamatovali na to, že trestem můžeme svoje děti odvrátit od mnohých chyb a v posledku jim pomoci, aby v životě nedělali chyby, kterých by později litovali.

Otázky k meditaci:

Jak se díváš na smysl trestu? Není to středověká představa?

Myslíš, že tě Bůh někdy trestal?

Může být trest i ve smyslu, že si neposlušností něco sami zposobíme?

Pokud máš děti a trestáš je, dokáží u toho cítit zároveň tvoji lásku?

Chvála radikalismu

*A tak, bratří moji, radujte se v Pánu. Psáti vám stále totéž mně není zatěžko a vám to bude oporou. Dejte si pozor na ty psy, dejte si pozor na ty špatné dělníky, dejte si pozor na tu 'rozřízku'! Neboť pravá obřízka jsme my, kteří duchem sloužíme Bohu, chlubíme se Kristem Ježíšem a nedáme na vnější věci - ačkoli já bych měl proč na ně spoléhat. Zdá-li se někomu jinému, že může spoléhat na vnější věci, já tím víc: obřezán osmého dne, z rodu izraelského, z pokolení Benjamínova, Hebrej z Hebrejů; jde-li o zákon - farizeus; jde-li o horlivost - pronásledovatel církve; jde-li o spravedlnost podle zákona, byl jsem bez úhony. **Ale cokoliiv mi bylo ziskem, to jsem pro Krista odepsal jako ztrátu. A vůbec všechno pokládám za ztrátu, neboť to, že jsem poznal Ježíše, svého Pána, je mi nade všechno. Pro něho jsem všechno ostatní odepsal a pokládám to za nic, abych získal Krista a nalezen byl v něm nikoli s vlastní spravedlností, která je ze zákona, ale s tou, která je z víry v Krista - spravedlností z Boha založenou na víře, abych poznal jej a moc jeho vzkříšení i účast na jeho utrpení. Beru na sebe podobu jeho smrti, abych tak dosáhl zmrtevýchvstání. Nemyslím, že bych již byl u cíle anebo již dosáhl dokonalosti; běžím však, abych se jí zmocnil, protože mne se zmocnil Kristus Ježíš. Bratří, já nemám za to, že jsem již u cíle; jen to mohu říci: zapomínaje na to, co je za mnou, upřen k tomu, co je přede mnou, běžím k cíli, abych získal nebeskou cenu, jíž je Boží povolání v Kristu Ježíši. Kdo je dokonalý, ať smýšlí jako my; a jestliže v něčem smýšlíte jinak, i to vám Bůh objasní. Jen k čemu jsme již dospěli, toho se držme. Bratří, napodobujte mne. Hledte na ty, kdo žijí podle našeho příkladu. Neboť mnozí, o nichž jsem vám často říkal a nyní to s pláčem opakuji, žijí jako nepřátelé Kristova kříže; jejich koncem je zahynutí, jejich bohem břicho a jejich chloubou to, zač by se měli stydět, neboť smýšlejí přízemně. My však máme občanství v nebesích, odkud očekáváme i Spasitele, Pána Ježíše Krista. On promění tělo naší poníženosti v podobu těla své slávy silou, kterou je mocen všechno si podmanit.** Fil 3, 1 – 21*

Asi každý člověk si někdy dal nějaké předsevzetí. Většina předsevzetí nějak souvisí s tím, co považujeme v životě za důležité nebo co bychom považovali – řečeno Pavlovou terminologií, za zisk. Pro někoho by to bylo shodit deset kilo, pro jiného obnovení rozpadajícího se manželství, pro dalšího udržení či znovunalezení vztahu k dětem či rodičům, pro jiné posun v zaměstnání. Pavel svoje zisky hodnotí jednu větou: „*Cokoli mi bylo ziskem, to jsem pro Krista odepsal jako ztrátu*“. *Zkusme si tuto větu poupravit v souvislosti s prací: Cokoli mi bylo ziskem, to jsem kvůli své práci odepsal jako ztrátu.* Něco podobného můžete vyznat pouze tehdy, když si toho, o co usilujete, hodně vážíte. V Pavlově případě to bylo poznání Krista, v mnou uvedeném příkladu to je práce. Něco podobného lze vyznat, pokud před sebou máte nějaký velký cíl a jste jím tak fascinováni, že vše ostatní vám v porovnání s ním připadá nicotné. Jenže není podobné vyznání vyznáním fanatika? Známe mnohé fanatismy, které jsou schopné vést lidi, aby ve jménu nějaké ideje nebo člověka hodili vše, čeho dosáhli přes palubu... Nevyznávají podobné slogany i islámští fanatici? I oni slovy Pavla přece „vše odepsali“. Čím je Pavlův radikalismus jiný, „nefanatický“?

Pavel ve svém vyznání hovoří nejen o tom, že poznal Krista, ale i o tom, že poznání Krista mu pomohlo poznat, na čem si v životě zakládal. O co šlo? První oblastí, na které si zakládal, byly jeho zásluhy, horlivost a mravný život. Jedná se o snahu žít z toho, co dělám pro Boha, jak mu sloužím. Je to pocit, který by se dal shrnout do slov „tolik se snažím a proto by mi měl Bůh požeňnat“. Jedná se o nebezpečí každého náboženství. Pokusím se to co popisují ukázat na příkladu z knihy Kajícník.

Známý židovský spisovatel, držitel Nobelovy ceny za literaturu Issac Singer se jednou v Jeruzalémě setkal s mužem, který se jmenoval Joseph Shapiro. Shapiro mu popsal svůj odklon od nevázaného života bohatého milionáře pobývajícího v New Yorku, k životu židovského náboženského horlivce. Zde je jeden z jeho vnitřních dialogů, když se dostane mezi pravověrné Židy. „*Chystali jsme se k modlitbě. Přivykl jsem si rychlému tempu, v němž Američané vše dělají, ale zde se všichni pohybovali nezvykle klidně a pomalu. Děkoval jsem Stvořiteli, že mě dovedl do tohoto pokoje mezi pravověrné Židy, kteří hledali minjan (společenství deseti) zatímco se ostatní svět topil v nenávisti a zločineckých teoriích. Tady stáří neznamenal hanbu. Tady se nikdo nechlubil svou sexuální zdatností ani tím, kolik toho dokáže vypít. Nikdo si zde nebarvil vlasy, nepředstíral, že je „o osmdesát let mladší“, a neužíval jiné banality, které můžeme slyšet od světských starců. Až do onoho dne jsem byl čtenářem knih, časopisů a novin. Často jsem cítil, že to, co čtu, je smrtelně jedovaté. Všechno, co jsem četl, se týkalo jediného tématu: světu vždy vládla a vládnout bude síla a přetvářka a nedá se s tím nic dělat. Najednou jsem se slyšel, jak odříkávám slova plná posvátného optimismu. Místo, abych den začínal se zprávami o krádežích a vraždách, chtíči obscenitě a pomstě, vstával jsem se slovy o spravedlnosti a svatosti, o Bohu, který lidem zaručil pochopení a který přivede k životu mrtvé. Zjistil jsem, že nemusím den začínat polykáním jedu*“. (Singer I., Kajícník Praha: Argo 2009, s. 36 – 37)

Nejde zde tolik o židovství, ale o to, že autor najednou prožije, že to na čem si zakládal, mu nepřináší to, co očekával. Nakonec končí těmito slovy: *Celý moderní život je neustálý sled závodů, kdo je nejvyšší, největší, nejsilnější, kdo se dokáže předvést v lepším světle než druzí* (s. 100)

Žid Saphiro si tyto věci uvědomí, *protože* je znechucen životem, který kolem sebe vidí. Podobná vyznání lze číst od mnohých celebrit. Pavel si tyto věci uvědomí, *protože* je uchvácen Kristem. A

v to je zásadní rozdíl. Jeden se odvrací od něčeho, druhý je přitahován někým. Pavel je natolik přitahován Kristem, že vše další považuje slova Slova na cestu za „odpadky“. Když čteme Bibli, potom vidíme, že ta nijak neglorifikuje askezi, že nikde neříká, že život a s ním související Boží dary jsou odpadem. Znamenají slova Pavla, v protikladu s tím, co čteme ve zbytku Písma, že nám má pohled na krásu přírody vyvolávat stejný pocit, jako když se díváme na skládku? Že se nám práce má stát nenáviděným místem, které nám brání sloužit Bohu na plný úvazek? Jistě ne, jenže ani příroda, ani práce, ani nic dalšího nemůže uchvátit víc než Kristus.

Pavel hovoří o tom, že něco fantastického získal. Možná jste sami zažili nebo jste viděli někoho, kdo se pro něco nadchnul. Necháпали jste, kolik je ochotný dát peněz, času, energie do objektu své vášně. Jenže „problém“ byl, že dotyčný byl nadchnut něčím, čemu jsme nerozuměli. Třeba sportem, když nejste sportovci, hudbou, když hudbu nasloucháte, školou, která vás nebaví atd. Jejich zápal pro věc byl v něčem nesdílitelný. Co jsme však viděli bylo, že dotyční jsou něčím uchváteni. To pak ovlivňovalo mnohé další oblasti jejich životů. Pavel bych uchvácen Kristem, kterého „získal“. Slovo, které používá pro zisk, je převzato z tržní terminologie a doslova znamená směnit dobré za lepší. Nekritizuje stvoření jako takové, ale to, kdyby se mu stvoření stalo něčím, co by považoval za větší zisk, než Krista. Přesně o to v křesťanství běží.

Pavel docela podrobně popisuje, co pro něj znamená získat Krista. Používá terminologii ze sportu. *Bratří, já nemám za to, že jsem již u cíle; jen to mohu říci: zapomínáje na to, co je za mnou, upřen k tomu, co je přede mnou, běžím k cíli.*

Když běžíte nějaký závod, pak vidina cíle bývá silnější než bolest spojená s během. Cíl vás přitahuje a vše ostatní jde stranou. Když jsem běželi maraton, pak již bylo po vyhlášení vítězů a stále dobíhali další závodníci. Některé možná napadlo, proč to nevzdají, stejně nemohou vyhrát. Důvodem byla vidina cíle. Pavel píše o nebeské ceně ale i o tom, že v životě vlastně běží o dvě věci. Sloužit Bohu a nechat se jím vést.

Kladu si otázku, co uchvacuje mě, co uchvacuje nás. Nikoli v myslí, ale v každodenní životní realitě. Z toho co jsme v textu četli, vidíme, že ono „uchvácení“ má mnoho společného s tím, na čem si v životě zakládáme nebo do čeho vkládáme důvěru. Již zmiňovaný Saphiro najednou viděl, že to, na čem si zakládá jeho okolí je strašně prázdné a hlavně nenaplnující. Stejně poznal i Pavel a stejně poznáváme i my. Pavel žil před 2000 lety, Saphiro před 50ti a my žijeme dnes. Zvláštní je, že honba za uznáním a idoly se nezměnila do dnes. Zároveň ale pouhé znechucení životem nestačí.

Německý filozof Schopenauer napsal, že život proti nám použil strašlivou lest. Zpočátku toho strašně moc slibuje. Člověk se vrhá do víru života, do lásky, studia, práce, výchovy jenže najednou cítí to, co popsal Tolstoj: *Najednou jsem pocítil, jako by se půda pode mnou probořila a že nemám na čem stát, že to, na čem jsem dlouho stavěl, čím jsem žil, již není. Najednou jsem nemohl dát svému životu smysl. Jen jsem se divil, že jsem to nechápal od samého začátku.* (Citováno z: Bridges W. Na prahu změn Praha: Návrat domů 2004, s. 95)

Mnohé z toho, co nabízí život není zlé, problém je, když se to stane náhražkou Krista. Proto Pavel píše, všechno je ve srovnání s Kristem odpad. Není to jen odpad, ale ve srovnání s Kristem ano. Je to podobné, jako kdybyste žili v chalupě bez elektřiny a vody. Vše byste si zařídili, nepršelo by na vás, oheň by vás hřál, ale pak byste dostali krásný dům. Život v jeskyni byste

považovali za celkem příjemný, ale dům je dům. Neřekli bychom, byla to hrůza, ale ve srovnání s domem to byla hrůza. Když si toto Pavel uvědomí, když prožije plnost Kristova požehnání, najednou přestává řešit svoji minulost, svoje postavení, to jak zapůsobit na svoje okolí a spoustu jiných věcí. Důvodem je, že našel Krista a vedle něj vše ostatní bledne.

Každý z nás stojí tvář v tvář mnohým nabídkám, možnostem, mnohým požehnáním, o kterých platí, že je stvořil Bůh a proto jsou dobré. Jenže vedle nich stojí Kristus. Pokud se jím necháme uchvátit, oslovit a nadchnout, pak toto vše pro nás bude jen zajímavým zpestřením, ale zároveň ničím, co by nás mohlo odvést od Ježíše.

Otázky k meditaci

Mohl bys o ty vyznat, že tě „uchvátit Kristus“? Pokud ano, čím?

Je něco, co jsi ve svém životě kvůli Kristu – řečeno s Pavlem, „odepsal“? Proč?

Co je pro tebe v poslední době hlavním motorem života?

Proč se někdy bojíme jít do následování Krista naplno? A co to vlastně znamená jít do následování naplno?

Kdo je tvým vzorem nebo inspirací v následování Krista? Proč?

Vinen vinou

Před několika lety jsem byl na prohlídce koncentračního tábora v Terezíně. Jedná se o velmi smutnou expozici, během které se vám vrací stále dokola jedna otázka: „*Kde se v člověku bere tolik nenávisti a zloby*“? Když se prohlídka blížila ke konci, návštěvník mohl vejít poslední do jedné cely, kde probíhala nějaká výstava. Po několika krocích a malých zákrutách jste narazili na cosi, co vypadalo jako velký roztrhaný pták, který připomínal člověka a pak na veliké zrcadlo, kde jste viděli sebe sama. Celý interiér byl nastavený tak, že vám došlo, že ptáka roztrhala nějaká bestie a že tou bestií... je ten, kdo je v zrcadle. V širším kontextu celé prohlídky jste mohli prožít nejen pocit, „jak toto mohl někdo udělat“ ve smyslu zvěrstev, které se v Terezíně páchaly, ale i to, že v každém z nás je potenciál zla a že každý z nás je všeho schopen. Člověk se díval do zrcadla, a mohl si říci, ano nejsem úplně dokonalý, ale nejsem jako bachaři, kteří zde působili. Navíc nejsem jako můj soused, jako tuneláři a kmotři podkopávající naši ekonomiku. *Jenže soudný člověk si mohl říci, ano to sice nejsem, ale vím, že kdesi uvnitř mě je mnoho zlého.*

Zajímavý pohled na lidský vnitřek nabízí F. Kafka v povídce Proces. Hlavní hrdina Josef K. žije normálním životem, ale náhle je obviněn. Nikdo mu nesdělí, čeho se dopustil. Všichni se k němu chovají tvrdě a bez soucitu. Josef si postupně začne skládat útržky svého života. Říká si, je to kvůli tomuhle, nezatkli mne kvůli těmto věcem? Neudělal jsem nic strašlivého, ale třeba se stalo to a to... Josef K. neví, z čeho byl vlastně obviněn. Přesto je v předvečer svých narozenin odveden dvěma muži do kamenolomu a zde zavražděn. Existuje řada interpretací tohoto díla,

určitě hlavní pointou je vymezení se vůči anonymní byrokratické zvlí, nicméně jedna z myšlenek, je následující. Stav, v němž se nacházíme, je hříšný, bez ohledu na naše provinění. Jakkoli žijeme ve světě, kde mnozí lidé nevěří v soud, nevěří v hřích, přesto cítí, že něco není v pořádku. Jako bychom trpěli jakýmsi pocitem, že pokud by nás někdo hluboce prozkoumal, byli bychom odmítnuti. Jsme vinni svojí vinou. Proto musíme své pravé já skrývat, nebo alespoň velmi kontrolovat, co o nás druzí lidé vědí. Zároveň musíme sami sobě i druhým dokazovat, že jsme hodni lásky, že máme hodnotu a cenu. Kafka konstatuje: „*Nevěříš v soud, nevěříš v hřích, nevěříš ve víru, a přesto víš, že jsi nečistý*“. Můžeme dodat, že ono „víš, že jsi nečistý“ není problém jen těch, kdo „nevěří ve víru“. T. Keller tento rozpor interpretuje takto: „*Proč pracujeme do úmoru a stále si říkáme: Jestli se dostanu na tuto úroveň, pak si vydechnu? Co nás pohání? Jak to, že si někteří z nás nikdy nedovolí někoho zklamat? Odkud se v nás berou pochybnosti o nás samých?*“ (Keller T., *Králův Kříž, Praha: Biblion 2002, s. 91-92.*)

Pochopitelně nejsnazší řešení je nic neřešit. Prostě si podobné otázky neklást. Pojdme se podívat na dva texty které mohou promlouvat k tématu mluví.

Shromáždili se k němu farizeové a někteří ze zákoníků, kteří přišli z Jeruzaléma. Uviděli některé z jeho učedníků, jak jedí znesvěcujícíma, to jest neomytýma rukama. (Farizeové totiž a všichni židé se drží tradice otců a nejedí, dokud si k zápěstí neomyjí ruce. A po návratu z trhu nejedí, dokud se neočistí. A je ještě mnoho jiných tradic, kterých se drží: ponořování pohárů, džbánů a měděných mis.) Farizeové a zákoníci se ho zeptali: "Proč se tvoji učedníci neřídí podle tradice otců a jedí znesvěcujícíma rukama?" Mk 7, 1 – 5

Když znovu svolal zástup, řekl jim: "Slyšte mě všichni a rozumějte: Nic, co zvenčí vchází do člověka, nemůže ho znesvětit; ale co z člověka vychází, to jej znesvěcuje. Mk 7, 14 - 15

Příběh o obmývním rukou se nám při prvním čtení může zdát trochu odtažitý. Šlo o to, že pokud byl člověk někde na trhu, nebo ve společnosti, pak hrozilo nebezpečí, že se dotykem s nemocným člověkem či mrtvým zvířetem kulticky znečistí a nebude moci jít do chrámu. Proto bylo třeba, aby se před tím, než vstoupil do chrámu, kde uctíval Boha, očistil. Kultické očištění pomohlo vizuálně si připomenout, že dotyčný vstupuje do Boží přítomnosti a že by proto měl podstoupit určitou očistu.

Když šel věřící v Ježíšově době do chrámu, měl se očistit a to jak vnějšně tak vnitřně. Problém byl v tom, že postupně se vizuální znamení čistoty stalo důležitější, než to, co bylo uvnitř. Dneska bychom Ježíšovu řeč přeložili asi takto – nestačí jen hezký oblek. Nejde o to, jakou máš sukni. To, co člověka znesvěcuje je to, co nosí uvnitř, jeho nitro. A. Solženicin tento zápas vyjádřil těmito slovy: *Postupně jsem pochopil, že čára, která rozděljuje dobro a zlo, neleží mezi státy, mezi třídami, mezi stranami – že protíná každé lidské srdce a všechna lidská srdce.* (Rotter M., *Věty a příběhy ze Solženicinova Souostroví Gulag* <http://rotter.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=529846>)

Ježíš ukazuje, že svět se nedělí mezi zloduchy a dobráky. Určitě existují lepší a horší lidé, ale všichni jsme nějak pošpinění a tím ovlivňujeme i druhé. Člověk se může snažit vypadat hezky, může dělat dobré věci, ale přesto uvnitř nás je to, co popisuje Kafka, Solženicin i Ježíš. Možná je toto dobře vidět na politice, kde vidíme, že problém nemusí být v příslušnosti k té které straně, ale v morální integritě toho kterého politika. Zároveň ale když vidíme poslance či zastupitele

sedět ve svých židlích, vypadají velmi slušně. Jenže někdy je skutečnost jiná a to neplatí pouze o politicích. V knize *Víra nebo chaos* spisovatelka Sayersová uvedla, že až do minulého století politika fungovala na principu, že to co bylo ve společnosti v nepořádku, nespočívalo v lidském srdci, ale ve víře, že chyba je na straně špatných sociálních struktur či v nedostatku vzdělání. Pokud by se toto změnilo, změnila by se i společnost. (Sayersová D., *Víra nebo chaos*, Praha: Universum 1948)

Naše století se možná trochu poučilo v tom, že problém není až tak ve struktuře, ale v lidském srdci. Slovy Bible je to hřích, který se nemusí nutně projevovat tím, že někoho biju, jsem nevěrný svojí ženě či muži, ale někdy mnohem jemněji. Když na toto upozorňoval Ježíš, tak nesmírně vytáčel nikoli tzv. velké hříšníky, protože ti si o sobě většinou nedělali iluze, ale lidi relativně slušné nebo alespoň takové, které nikdo při ničem nenachytil a kteří měli pocit, že slovo hříšník je jistě vynikající, ale pro ty druhé.

Ježíš mnohokrát hovořil o proměně člověka, ale o proměně nikoli z vnějšku dovnitř, ale zevnitř ven. Co vlastně znamená ona proměna, o které mluví Ježíš? Všechny náboženské, psychologické i filozofické systémy v podstatě hovoří o třech cestách vedoucích k proměně. O dobrých skutcích, nebo o poznání nebo o mystice. Tedy snaž se nebo poznej a prozkoumej určité učení nebo prožij. *Ježíš nabízí jinou cestu – hovoří o tom, že proměna člověka se neodehraje skrze vytržení, poznání či dobrý život, ale skrze setkání se s ním.* Neříká, tak teď jsem vám vše řekl a je čas to či ono dělat, ale říká, následujte mě, poznávejte mě a to vás změní. Jde o to, že jedním z prvních kroků na cestě k poznání Ježíše je poznání a uznání, že něco se mnou není v pořádku, Kafkovsky řečeno jsem vinen svojí vinou, Solženicin by řekl, že jsem mnohdy na straně zla, Sayersová, že chyba je v mém srdci. Ježíš by řekl, že jsem zhřešil. A právě hřích je to, co mě odděluje od toho, abych se s Ježíšem setkal.

Hřích potom není dílčí morální selhání, ale odmítnutí, že pomyslný obraz, který vidím v zrcadle, je i obraz můj. Naopak cesta k Bohu je říci pomyslné ano, v zrcadle jsem skutečně já, zároveň prosba Ježíši, odpust mi.

Když Kafka psal o vině a je-li vina a sní související hřích to, co stojí mezi mnou a Bohem, potom se nabízí otázka co s ní. Lepší společenský status, může zakrýt, kdo jsem, ale Ježíš hovoří o tom, že čestnější a lepší cesta je přiznat kdo jsem a toto vyznat Bohu. Ježíš toto nazývá pokáním. Na jednom místě Ježíš řekl, že *nepřišel pro zdravé, ale pro nemocné.* Jedná se o nadsázku, protože všichni jsme nějakým způsobem nemocní a všichni potřebujeme pomoc. Jen někteří ale jsou ochotni si toto připustit. Ježíš přišel za těmi, kdo si svoji „nemoc srdce“ ochotni připustit jsou. Před pár dny jsem četl vyznání J. Wesleye. Tento muž byl misionář a v jednu chvíli si poněkud paradoxně poznamenal do svého deníku: *Jel jsem do Ameriky obracet Indiány, ale kdo obrátí mne? Kdo nebo co osvobodí moje srdce od zlého?* Když se díval na svoje kolegy, kladl si tyto otázky. *Jsou sečtělí ve filozofii? Já také. Znají klasické a moderní jazyky? Já také. Jsou zběhlí v teologii? Já jsem ji studoval mnoho let. Dávají almužny? Dal jsem všechno, co jsem měl, abych nasýtil chudé. Jsou ochotni trpět pro druhé? vzdal jsem se svého pohodlí, své země, šel jsem do cizí země... Ale může mě vše toto učinit příjemným Bohu? Anebo dostanu se k němu blíže, pokud budu ještě více přesvědčen o pravdivosti Boží? Zajisté ne. Toto jsem se naučil na druhém konci světa. Že neznám Boha, že mé srdce je ohavné a porušené, a že mé skutky i utrpení mě nemohou smířit s Bohem. Nemám jinou naději, než že naleznu Krista.* (Wesley J., *Deník Johna Wesleye*, Praha: ECM 1971 s. 17) Wesley nakonec nejen poznal a přiznal, že s ním něco

není v pořádku, že je hříšník, ale udělal i druhý krok - vydal svůj život Kristu, spolehl se, že nikoli jeho slušnost, ale Boží milost ho může zachránit.

Nechci končit tím, že budu technicky popisovat, jak probíhá setkání s Kristem. To co vím je, že těm, kdo ho hledají, se dá nalézt. Že každý, kdo nahlédne do pomyslného zrcadla a uvidí, že něco není v pořádku, může být uzdraven a může se setkat s Kristem. Uvědomuji si, že popisovat setkání se s Ježíšem je složité. Proto použiji slova T. Akvinského. Když T. Akvinský dokončil svoje dílo, které ani s našimi moderními prostředky již nikdo – alespoň co se rozsahu týká, nepřekonal, napsal: „Už nemohu. Před tím, co jsem spatřil, zdá se mi, že vše, co jsem napsal, je jako plevy“

Otázky k meditaci

Je nějaká oblast, kde cítíš vinu? Jak s tím nakládáš?

Proč někdy tak křečovitě lpíme na tom, jak působíme na okolí? Co s tím?

Kdy jsi naposledy prožil Boží milost?

V čem byl zásadní problém Wesleyho a jak se to může týkat i naší situace?

Vztahy ve společenství

Pavel a Timoteus, služebníci Krista Ježíše, všem bratřím v Kristu Ježíši, kteří jsou ve Filipech, i biskupům a jáhnům: 2 Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista. 3 Děkuji Bohu svému při každé vzpomínce na vás 4 a v každé modlitbě za vás všechny s radostí prosím; 5 jsem vděčen za vaši účast na díle evangelia od prvního dne až doposud 6 a jsem si jist, že ten, který ve vás začal dobré dílo, dovede je až do dne Ježíše Krista. 7 Vždyť právem tak smýšlím o vás všech, protože vás všechny mám v srdci jako spoluúčastníky milosti, i když jsem ve vězení, zodpovídám se před soudem a obhajuji evangelium. 8 Bůh je mi svědkem, jak po vás všech vroucně toužím v Kristu Ježíši. 9 A za to se modlím, aby se vaše láska ještě víc a více rozhojňovala a s ní i poznání a hluboká vnímavost; 10 abyste rozpoznali, na čem záleží, a byli ryzí a bezúhonní pro den Kristův, 11 plní ovoce spravedlnosti, které z moci Ježíše Krista roste k slávě a chvále Boží. 12 Rád bych, bratří, abyste věděli, že to, co mě potkalo, je spíše k prospěchu evangelia, 13 takže po celém soudu i všude jinde je známo, že jsem vězněn pro Krista, 14 a mnohé bratry právě mé okovy povzbudily, aby se spolehli na Pána a s větší smělostí mluvili beze strachu slovo Boží. Fil 1, 1 - 14

Když čteme první verše dopisu do Filipis, pak musíme číst docela pozorně, abychom zjistili, co se Pavlovi přihodilo. Byl ve vězení. Navíc tam byl neoprávněně, protože nic kriminálního neprovedl. Jenže Pavel místo aby psal epištolu, která se zabývá tématy typu, proč se zlé věci stávají dobrým lidem nebo jak může milující Bůh dopouštět utrpení, se zajímá o něco jiného. To, co mu leží na srdci, jsou Filipští a to z dopisu přímo tryská. Pavel tam založil sbor na své druhé misijní cestě. Vzpomínky na toto město měl Pavel rozporuplné. Na jednu stranu si jstě pamatoval

na Lydi, která tehdy jako první uvěřila, zachráněného žalárníka a jeho rodinu, na stranu druhou mu na těle zřejmě zůstalo pár jizev po římských dŕtkách. Nyní opět sedí v žaláři, nevíme kde a místo úpěnlivých modliteb za svoje vysvobození, děkuje za Filipské a píše dopis.

Myslím, že v dnešní době SMS zpráv a internetu tak trochu zaniká kouzlo toho, co znamenalo psát a dostávat dopisy. Zajímalo by mě, kdy jste naposledy psali klasický dopis, napsaný rukou, vložený do obálky a odnesený do schránky... Dříve byla korespondence nepochybně složitější, bylo jí méně a proto asi i vzácnější než dnes. Nyní si představte, že vám někdo, koho máte rádi, po dlouhých dnech čekání na dopis, napíše následující slova:

Děkuji Bohu při kdykoli si na tebe vzpomenu a v každé modlitbě za tebe s radostí prosím; jsem vděčen za tvoji vytrvalou účast na díle evangelia a jsem si jist, že ten, který v tobě začal dobré dílo, dovede je až do dne Ježíše Krista. Bůh je mi svědkem, jak po tobě vroucně toužím v Kristu Ježíši. A za to se modlím, aby se tvoje láska ještě víc a více rozhojňovala a s ní i poznání a hluboká vnímavost; abys rozpoznal, na čem záleží, a byl ryzí a bezúhonný, plný ovoce spravedlnosti, které z moci Ježíše Krista roste k slávě a chvále Boží.

Podobná slova by byla silná i pro partnerský vztah, natož když je napíšete přátelům nebo když podobná slova píše kazatel svému sboru. Když přemýšlíme nad Pavlem, často se nám vybaví muž zaměřený na výkon, na službu, na evangelizaci, na cíl. Navíc muž mimořádně obdarovaný, který měl od Boha mimořádné poznání, se kterým se nikdo z nás nemůže měřit. Říká se a prý to potvrzují i některé osobnostní testy, že někdy bývají lidé zaměřeni na cíl tak trochu natvrdlí v oblasti vztahů. Nicméně je jim to promíjeno s tím, že pro velké vize prostě na vztahy nemají cit. Jenže právě hloubka vztahů byla jedním z tajemství Pavlova požehnání a jeho služby. Už při první cestě do Filip měl s sebou Sílu, zde píše o sobě a Timoteovi. Tedy opět byl s někým, nepracoval sám. Zároveň si ve Filipech za krátkou dobu vytvořil hluboké vztahy, na které v dopise navazuje. Jak tyto vztahy tvoří? Jak a čím se nechat Pavlem inspirovat? Chtěl bych ukázat na dva způsoby, jak Pavel vyjadřoval svoji lásku k těm, které vedl.

Pavel vyjadřuje svůj hluboký zájem o Filipské a nestydí se jim to vyjádřit. Myslí na ně, modlí se za ně, raduje se z jejich úspěchu a z jejich růstu víry. Pavel byl v situaci, v které se nachází mnoho z nás a která se dá shrnout do slov *mít svých starostí dost*. Dokonce svých starostí měl více než my, protože byl ve vězení a tam jich zřejmě dost máte. Nicméně ani to mu nezabránilo myslet na druhé, mít je hluboko v srdci a nebýt pohlcen sebou samým. Jako kazatel si často opakuji jedno staré kazatelské přísloví: „Lidi až tak nezajímá, kolik toho víš, ale jak moc se o ně zajímáš.“ Tím není řečeno, že vůbec nezáleží na znalostech, ale nejsou vším. Pavel znalosti a schopnosti měl, ale toto u něj nebylo dominantní. Dominantní byla láska ke Kristu, k jeho dílu a toto bylo hluboce propojeno s láskou k druhým. Každý z nás má dost svých starostí a dost svého trápení. Pavel ukazuje jedno z možných řešení. Více se zabývat druhými. Ne tím, že jim lezeme do života, ale prostě že na ně myslíme a že nabízíme pomocnou ruku. To nás vede k tomu, že nejsme pohlceni sebou samými, neřešíte neustále nebo příliš často sebe. A to je osvobozující.

Druhý důležitý moment, který nám tento dopis odhaluje, je skryt ve slovech „spoluúčastníci“. Pavel nevnímal sám sebe jako osamělého duchovního giganta, Atlase, na jehož bedrech spočívá církev nebo ani jako nešťastníka, proti kterému se spiknul Bůh, Řím, který nespravedlivě trpí, ale

jako toho, který je součástí těla Kristova – tedy církve. Někdy se o kazatelích říká „primus inter pares“ tedy první mezi rovnými. Mě se to moc nelíbí. Kazatel není první, ani poslední, je součástí sboru a hlavně ten, kdo se *spoluúčastní*, kdo spolu s Filipskými za něčím jde, spolu s nimi usiluje o růst na díle evangelia. Není to já Pavel a vy ostatní, ale my společně. A protože jdeme společně, potřebujeme se. To, co nás spojuje, není vize dobrých vztahů, není to pokyn „a od teď se budeme mít rádi, protože jsme věřící“, ale je to společná cesta, sen, touha. Vztahy jsou pak přidanou hodnotou. Jsou to vztahy, které se vytváří ve společném zápase, ve službě, ve vzájemné podpoře.

Pavel klade důraz na to, že láska je základem jejich společenství. Dopis píše v době, kdy v církvích či sborech dochází k rozkolům. Proto nejen v tomto listě ukazuje na to, že láska je základem církve nebo sboru. Je to podobné, jako s půdou. Můžete mít sebeušlechtlejší strom nebo květinu, ale když jí nevsadíte do kvalitní půdy, nemá šanci růst a dříve či později uschne. Můžete mít sebeobdarovanější lidi ve sboru, výborné vedení, kazatele, ale bez lásky sbor a lidé v něm chřadnou a jsou jako strom bez půdy. Můžete mít bonzaj na desítky tisíc, ale bez dobré půdy uschne. Proto Pavel klade takový důraz na vzájemnou lásku a proto mu druzí důvěřovali, protože cítili, že je má rád. Jenže u tohoto konstatování nekončí.

Jedna z klíčových modlitebních proseb, poté, co Pavel vyjádří svoji lásku k Filipským, je tato: *A za to se modlím, aby se vaše láska ještě víc a více rozhojňovala a s ní i poznání a hluboká vnímavost; abyste rozpoznali, na čem záleží, a byli ryzí a bezúhonní pro den Kristův.* Pavel se modlil za jednu z nejdůležitějších věcí v životě. Konkrétně rozpoznat na čem záleží. Co dělat a co nikoli. Čím se zabývat a čím nikoli.

Život i službu můžeme strávit mnoha dobrými věcmi, jenže jaké jsou ty nejlepší? Jak to poznat? Pavel schopnost rozpoznání na čem záleží, klade do tří pilířů. Jednak je to láska, o které jsem již psal, pak poznání a pak vnímavost. Milující člověk chce druhého poznávat. Člověk milující Krista ho chce poznávat. Pokud není vystaven jeho slovu, víra postupně upadá. Druhá Pavlova prosba je hluboká vnímavost. se naučím vnímat tehdy, pokud s ním trávím čas, když o něm přemýšlím, když se jeho myšlení stává mým. A k tomu Pavel vybízí Filipské v souvislosti s následováním Krista.

Text nám ukazuje, že existuje motor života, stejně tak služby a tím je láska. Pavel se nenutí psát, ani sloužit, nedělá to z pocitu povinnosti, ale prostě proto, že má Filipské rád. A to bych přál každému, kdo čte tyto řádky.

Otázky k meditaci

Kde konkrétně vidíš, že Pavel vyjádřil svoji lásku k Filipským? Lze se tím nějak inspirovat? Pokud ano, jak?

Dokážeš projevit svým přátelům, že je máš rád?

Dokážeš si připustit druhé k tělu?

Jak hluboké jsou tvoje vztahy? Co můžeš udělat pro jejich prohloubení?

14. Odpočinek nebo lenost?

Genesis 2:1 *Tak byla dokončena nebesa i země se všemi svými zástupy.*

2 *Sedmého dne dokončil Bůh své dílo, které konal; sedmého dne přestal konat veškeré své dílo. 3 A Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo.*

Exodus 23:10 *Po šest let budeš osévat svou zemi a sklízet z ní úrodu.*

11 *Sedmého roku ji necháš ležet ladem. Nebudeš ji obdělávat, aby jedli ubožáci z tvého lidu, a co zbude, spase polní zvěř. Tak naložíš i se svou vinicí a se svým olivovím. 12 Po šest dnů budeš konat svou práci, ale sedmého dne přestaneš, aby odpočinul tvůj býk i osel a aby si mohl oddechnout syn tvé otrokyně i host.*

Exodus 31:17 *To je provždy platné znamení mezi mnou a syny Izraele. V šesti dnech totiž učinil Hospodin nebe a zemi, ale sedmého dne odpočinul a oddechl si."*

Deut 5, 14 *Ale sedmý den je den odpočínutí Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn a tvá dcera ani tvůj otrok a tvá otrokyně ani tvůj býk a tvůj osel, žádné tvé dobytče ani tvůj host, který žije v tvých branách, aby odpočinul tvůj otrok a tvá otrokyně tak jako ty. 15 Pamatuj, že jsi byl otrokem v egyptské zemi a že tě Hospodin, tvůj Bůh, odtud vyvedl pevnou rukou a vztaženou paží. Proto ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh, dodržovat den odpočinku.*

Občas dostávám následující otázku. Máme deset přikázání, která jsou sepsaná v jednom kodexu nazvaném Desatera. Na základě čeho jsme rozhodli, že porušení některých přikázání je horší než porušení jiných? Jinými slovy např. zabití, krádež, cizoložství je považováno na nesrovnatelně větší přestupek než přestoupení přikázání o svěcení sedmého dne... Pravdou je, že přikázání ohledně soboty vlastně za přikázání ani nepovažujeme. Mnoho křesťanů sedmý den nijak nesvětí a z tohoto přikázání se časem stalo spíše dobré doporučení. Nechci vést poněkud jalové polemiky, zda zabití je stejný přestupek jako přestoupení přikázání o svěcení sedmého dne. Spíše se chci zamyslet, proč máme sedmý den odpočívát a proč je přikázání o odpočinku součástí desatera.

Jedním z „klasických“ argumentů proč Hospodin vložil přikázání o svěcení sedmého dne do Desatera je, že díky odpočinku se stáváme ještě výkonnější. Tento argument pak bývá podložen i různými výzkumy, které ukazují, že člověk bez odpočinku se dříve či později stává v práci neefektivním, dělá chyby a pracuje-li manuálně, pak mu hrozí zranění. Jinými slovy máme dokonce „vědecky dokázáno“, že je dobré přikázání o odpočinku dodržovat. Asi to tak skutečně je, jenže důvodem, který Písmo uvádí pro svěcení sedmého dne, není zvýšení efektivity. Toto uvažování jen ukazuje, jak moc jsme v zajetí myšlení typu ekonomizovat, racionalizovat a zvyšovat efektivitu. Jako se Boží dobrota projevovala tím, že díky sedmému dni volna nám je dopřáno ještě větší výkonnost a pracovní efektivita!

V Deut. 5, 13 je den odpočinku spojen s připomenutím, že Izraelci byli otroky. Tedy pracovali stále. Když se stali svobodnými, měli se naučit odpočívát. Ve starých civilizacích byla výsada volného dne výsadou bohatých. Otrok neb nevolník si přepych odpočinku nemohl dovolit. Buď pracoval na panském, nebo na svém. Izraelci pracovali na faraonových pozemcích. Jenže Písmo nám zde dává důležitou lekci. Kdo pracuje stále, kde se nedokáže zastavit, má stále mentalitu

otroka. Ten, kdo nad ním vládne není pochopitelně farao, ale jeho šéf, zakázky, termíny, nedodělky atd. Sedmé přikázání nás chrání před bohem, který se jmenuje práce a vydělávání. Přiznejme si, že tento bůh je aktuální i dnes. Kdo hodně a hlavně stále pracuje, je obdivován pro svojí výkonnost. Pracujeme-li stále, máme pocit, že se nám život jen tak nevymkne z rukou. Máme neustále pod kontrolou druhé, okolnosti a někdy práce bez zastavení znamená i možnost větších peněz. Jenže Hospodin říká jasně – práce bez ustání je „výsadou“ otroků, proto se zastav. Proto ti dávám den odpočinku. Pokud jej nejsi schopný dodržovat, polož si jednu zásadní otázku: Nestala se ti práce Bohem? Zastavením se navíc učím i důvěřovat Bohu, protože jsem vlastně ekonomicky znevýhodněn, a přesto důvěřuji, že Bůh se postará.

Dalším důvodem je dne odpočinku, je... odpočinek. Není třeba vysvětlovat, proč je odpočinek důležitý, proč potřebujeme nabrat síly. Jisté je, že Hospodin neodpočíval kvůli únavě, nebo regeneraci sil. Prostě se zastavil a potěšil se tím, co stvořil. Stvoření je zde i proto, abychom v něm našli radost, spočinutí a dokonání. Odpočinek nám dává schopnost podívat se zpět, reflektovat svoji práci, opět získat nadhled, poodstoupit od každodenní rutiny a zápasu. Kdo toto dlouhodobě nedělá, dostává se do koloběhu práce, rutiny a povinností. Najednou mu chybí odstup ale i důvěra, že se Bůh postará, že i když nemám vše pevně v rukou, stejně se nemusím bát. Leo Pavlát: *Jakákoliv tvořivá činnost je na šabat zapovězena. Nejde však při tom jen o odpočinek fyzický, ale spíše o navození určitého duchovního stavu. Člověk se osvobozuje od všedních starostí a požadavků, je mu dán zvláštní čas, kdy se může soustředit na dary, kterých se mu dostává. Jsou jimi společenství rodiny, slavnostní jídlo, nerušený rozhovor, zamyšlení nad Božím slovem, ale třeba i odpolední spánek. Toto vše přispívá k oneg šabat – potěšení ze šabatu.* (Pavlát L., Šabat je nejdůležitější židovský svátek.

http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/sabat--1287993?print=1

Dalším důvodem je schopnost prostě dokončit práci a navzdory tomu, že nikdy to, co dělám, nebude dokonalé, dokázat se zastavit. Toto je dobrá zpráva pro perfekcionisty. Možná i planeta země by bývala snesla další druhy zvířat, další rostliny, lesy, skály, možná by mohla být větší. Jenže v určitém momentu Bůh řekne dost a více nepokračuje. Svoje dílo dokončí. Toto může být i uklidněním pro nás a to nejen o sabatu. Najednou se můžeme, co jsme svým dětem dali, dali jsme, co jsme vykonali pro druhé, vykonali jsme, co jsme udělali, udělali jsme a pro zbytek platí rčení Bohu budiž poručeno. Pracoval a namáhal jsem se, jak jsem mohl, ale zároveň vím, že nemám vše v rukou a že Bůh se postará. Na tento princip je lepší přijít sám než někde v nemocnici, nebo v období neschopnosti, kdy najednou vidím, že věci jdou kupředu i beze mě.

Je zvláštní, že v textech, které ustavují sedmý den, nenajdeme nic o tom, že by člověk měl tento den využít k modlitbám a bohoslužbě. Tyto texty v Bibli jsou jinde, židé a po nich křesťané den volna využili k bohoslužbám, ale v textech ustavujících sedmý den se o bohoslužbách nic nepíše. Tam je klíčový důraz položen na odpočinutí od práce. Jde o to, že můžeme jít v neděli do sboru a mít pocit, že máme splněno, ale o to na prvním místě nejde. Jde o odpočinek a poodstoupení od práce. V Novém zákoně vidíme, že se ze soboty stalo kladivo na Ježíše, že se tento den obestavil mnoha zákazy a příkazy a že někteří Židé se snažili Ježíše nachytat na nejrůznějších příkazech a zákazech, které se týkaly soboty. Tyto příkazy a zákazy pak neměly mnoho co společného se smyslem sedmého dne. Ježíš říká, že je Pánem nad sobotou, sedmý den podle svého zvyku chodil

do synagogy (L 4,16), dodržoval to, co bylo o sobotě psáno, tedy že se jedná o svatý den Hospodinův, ale nenechal se vlákat do pasti nejrůznějších lidských tradic.

Můžeme se na sabat dívat jako na omezující příklad, který ale není třeba brát až tak moc vážně. Jenže Písmo o šabatu říká, aby na něj člověk **pamatoval** (Ex 20,8), aby jej **střežil** (Dt 5,12) a aby jej **činil** (Ex 31,16). Jedná se o výsadu, která nám byla darována.

Zachjováváním sedmého dne se učíme důvěře, že nestihneme všechno a že to nejen víme, ale i se podle toho chováme. Zároveň se učíme vidět svůj život z nové perspektivy, učíme se podstoupit od každodenního běhu věcí a to velmi potřebujeme. Kdo se toto nenaučí, stává se otrokem práce a to je zlé... Bůh ale i od práce dává vysvobození a nabízí novou perspektivu.

Rád bych tuto kapitolu zakončil slovy E. Wiesela – Návrat do Singetu, kde vzpomíná na Sabat, jak jej prožíval, když mylý chlapec. „Nevím, co bych dal za to, kdybych mohl znovu prožít Sabat v mém městečku kdesi v Karpatech. Bílé ubrusy, mihotavé plameny svícňů, zářící tváře kolem mne, melodický zpěv dědečka...tohle vše mi chybí ze všeho nejvíc, nenahraditelný pokoj, nezastupitelná zádumčivost, kterou Šabat v Sigetu dával svým dětem – velký i malým, mladým a starým, chudým i bohatým.“ (Wiesel E., *Návrat do Singetu*, Praha: ERM 1994) Když čtu tyto řádky napadá mě, zda jsme něco velmi důležitého v souvislosti se svěcením sedmého dne naztratili...

Otázky k meditaci

Proč si někdy tak zakládáme, že jsme zaneprázdnění?

Dokážeš odpočívat a vypnout od své práce?

Nestala se ti práce bohem? Kdy to hrozí?

Jak reaguješ na situace, které nemáš pod kontrolou?

Nesvatí svatí

O těch, kteří si na sobě zakládali, že jsou spravedliví, a ostatními pohrdali, řekl toto podobenství: "Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili; jeden byl farizeus, druhý celník. Farizeus se postavil a takto se sám u sebe modlil: 'Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé, vyděrači, nepoctivci, cizoložníci, nebo i jako tento celník. Postím se dvakrát za týden a dávám desátky ze všeho, co získám.' Avšak celník stál docela vzadu a neodvážil se ani oči k nebi pozdvihnout; bil se do prsou a říkal: 'Bože, slituj se nade mnou hříšným.' Pravím vám, že ten celník se vrátil ospravedlněn do svého domu, a ne farizeus. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen." Lk 18, 9 - 14

Příběh vypadá na první pohled jednoduše a jasně. Jeden člověk se vytahuje a je proto vydáván jako odstrašující příklad, druhý je pokorný a je proto dán jako příklad hodný následování.

Pracovat nebo stýkat se s člověkem, který si je příliš vědomý toho, jak je dobrý, bývá nepříjemné. Naopak o pokoře platí, že je následováním hodná.

Jenže v příběhu je skryt problém, který se pokusím ukázat na příkladu ze současnosti. Před nedávnou dobou jakýsi politik v opilosti boural a od bouračky utekl. Nakonec byl chycen, strana ho vyloučila a nyní ho čeká soud. Asi všichni cítíme, že spravedlnosti bylo učiněno zadost a že nepochybně měl být exemplárně potrestán. Mnoho lidí ale štvalo, že se jednalo o politika, protože ti by údajně měli jít druhým příkladem. Nechci obhajovat opilost za volantem, zároveň se ptám, kdo z nás, kteří řídíme, nikdy neporušil předpisy. Ne nezbytně alkoholem za volantem, ale třeba SMS, voláním, překročením rychlosti a mnoha jinými, někdy i docela drobnými přestupky. Když slyšíme příběh opilého politika, napadá nás dobře mu tak a kdesi v podvědomí se ozývá, jsem lepší než on. Minimálně neřídím pod vlivem alkoholu. Co chci napsat. Víme, že v lecčem selháváme, ale zároveň si jsme vědomi toho, že jsou mnozí, kteří na tom jsou mnohem hůře. Jsou horší řidiči, neurotičtější rodiče, horší manželé a nevím co ještě. A protože jsou ještě horší, tak já jsem v podstatě dobrý. Asi každý Čech ví, co znamená viróza v podání prezidenta. Fascinovala mě reakce národa, který je na prvních místech na světě, co se spotřeby alkoholu týká. Jsem přesvědčen, že řada kritiků virózy sama do podobných viróz upadá. Mnozí namítnou, že se ale jednalo o prezidenta. Ano, nicméně stejně platí, že řada lidí pije a tedy klátící se prezident byl pouze jejich obrazem.

Když vidíme výjev v chrámě, pak vedle sebe stojí farizeus a celník. I pro lidi, kteří do církve nechodí, kteří se nesetkali s Bibli, je slovo farizeus synonymem zla a pokrytectví. V našem jazyce máme idiom farizejská morálka. Jenže ono to je trochu složitější. Farizeové byla Židovská náboženská skupina, která se snažila zachovat Izrael čistý od pohanství tím, že usilovně prosazovali dodržování zákona a zároveň obsáhlé ústní tradice, která se zaměřovala na to, jak Boží zákon uplatňovat v každodenních životních situacích. Velmi se snažili uchránit Izrael před hříchem, jakoukoli morální nečistotou a kompromisy. Poznali, jak velikým nebezpečím bude, když Izrael morálně splyne se svým okolím. V něčem se snažili plnit roli rodičů, kteří chrání svoje děti před zlým okolím. Třeba dodat, že mnozí z nich žili velmi morálním životem. Na první pohled se jim dalo těžko něco vytknout.

Druhý člověk, o kterém zde čteme, je celník. S celníky to bylo horší. Izrael byl pod správou Říma a jako každá Římská kolonie, musel odvádět daně. Od toho, aby daně byly řádně odvedeny, zde byli celníci. Jednak tedy spolupracovali s okupanty, ale navíc byli známi tím, že okrádali lidi. Prostě skrze ně tekly peníze a tak „kdo by odolal“. To platilo kdysi a to platí i dnes. Celníci v sobě spojovali dvě nepříjemné oblasti. Kolaboraci a daně. To první neznáme, a pokud ano, pak bychom to mohli přirovnat k někomu, kdo donáší v práci šéfovi, to druhé známe velmi dobře a téměř vždy se nám daně zdají příliš vysoké a tedy nespravedlivé. Pokud šli do kapsy okupantům, zdálo se jejich vybírání ještě nespravedlivější.

Když nahlédneme do nastíněného pozadí, pak vlastně to, co farizeus a celník říkají Bohu, byla pravda. Farizeus totiž skutečně nebyl jako ostatní lidé tedy vyděrač, nepoctivec nebo cizoložník. Stejně tak nebyl jako celník a nakolaboroval. Asi se na rozdíl od celníky skutečně postil dvakrát za týden a dával desátky ze všeho, co získal. Oproti němu byl celník tím, co o sobě říkal – tedy hříšník. Asi si občas přilepšil skrze braní úplatků a možná i jinak.

Přesto asi cítíme, že ve farizeově modlitbě nebo obecněji řečeno postoji, bylo něco v nepořádku. Co konkrétně? Vidíme přinejmenším dva špatné postoje.

První by se dal nazvat jsem dobrý a proto Boha nepotřebuji nebo mám na něco nárok. Pokud Bůh je, pak by mě měl za mojí dobrotu odměnit. Někdy se tomuto postoji říká samospravedlnost. Jakkoli farizeus leccos dodržoval, nebyl dokonalým člověkem. Z hlediska legislativy byste na něm asi nic nenašli, jenže pouhé dodržování zákonů z vás neudělá lepšího člověka. Problém farizeů a po nich mnoha dalších lidí byl a je v tom, že věří, že tím, že se nedopouští tzv. velkých hříchů, jsou dobří. Tedy nepotřebují Boha a jeho milost.

Druhý špatná posti vychází z toho, že se srovnáváme a od toho odvozujeme svoji dobrotu a nadřazenost. Je jasné, že se porovnávat musíme, a je normální být si vědom, že v něčem dobří jsme, ale v tomto příběh srovnávání k pýše, k pohrdání druhým a k pocitu samospravedlnost. Ruský spisovatel F.M. Dostojevskij v románu Zločin a trest napsal: *A nakonec až už vyřídí všechny, pak se i k nám obrátí: Vystupte, řekne. Vystupte opilí, vystupte nemohoucí, vystupte hanební! A my vystoupíme do jednoho, beze studu a staneme před ním. I řekne: Jste hovada! Zvířecí je vaše podoba i rod. Ale přijďte i vy! I pozvednou hlasy moudří, pozvednou hlasy rozumní: Hospodine! Proč tyto přijímáš? A řekne jim: Proto je přijímám, moudří, proto je přijímám, rozumní, že ani jeden z nich se nepokládal za hodna... A rozevře nám náruč svou a my s pláčem padneme do prachu... a všechno pochopíme! A všichni pochopí... Bože, přijď království tvé!* (Citováno podle: Manning B., *Evangelium zlomených* Praha: *Návrat Domů* 2008 s. 8)

Dostojevský vystihl to, co popisuje i náš příběh. Ukazuje na hříšníky, kteří přichází k Bohu a na tzv. spravedlivé, kteří se s ním minou. Tzv. spravedlivý zřejmě měli méně vroubek, vykonali více dobrých skutků, jenže tyto jistě chvályhodné věci jim vytvořili pocit, že „jsou hodni“ a že díky své dobrotě mají k Bohu přístup. Když se díváme na celníka, pak ten prosí o odpuštění. Ví, že zhřešil a nejen to, ví, že potřebuje odpuštění. Zhřešil víc než farizeus, jenže odpuštění potřebovali oba dva.

Možná toto někoho pohorší, zdá se mu to příliš jednoduché, jenže dobrá zpráva je, že můžeme přestat lhát sami sobě. Nemusíme popírat, že v našem nitru je stále zápas s chtíčem, neřestí a pýchou. Můžeme si přiznat, že nám stále někdy chybí láska, že se snadno rozhněváme. Bůh mě totiž zná a tak nemusím používat jakousi duchovní kosmetiku nebo nátěr na růžovo, chci-li se k němu přiblížit.

Jeden známý křesťanský autor napsal: *Když jsem sám k sobě upřímný, tak musím říci, že jsem uzlíček paradoxů. Věřím, i když pochybuji. Doufám, ale ztrácím naději. Cítím se provinile, protože se necítím provinile. Důvěřuji, ale jsem podezřívavý. Jsem upřímný, ale přesto předstírám. Aristoteles řekl, že jsem racionální zvíře. Já říkám, že jsem anděl s obrovskou slabostí pro pivo.* (Manning B., *Evangelium zlomených* Praha: *Návrat Domů* 2008 s. 12)

Být křesťanem znamená poznat Krista a zároveň žít celý svůj životní příběh a poznat jeho stinné a světlé stránky. Až když si přiznám i ty stinné stránky, tak jako celník, pochopí, kdo jsem a jaký význam má Boží milost. Svatý totiž není kdo je dobrý, v našem podobenství farizeus ale ten kdo zakusil Boží dobrotu a to byl celník. Pochopil, že i když není hoden, může se setkat s Bohem.

Rád bych zakončil jedním příběhem, který tak trochu kopíruje to, co jsme četli. Byl jedno jeden vyhlášený hříšník, kterého exkomunikovali z církve. Se svým trápením se nakonec obrátil k Bohu. Pane, nechtěj mě pustit dovnitř, protože jsem hříšník. Bůh mu na to odpověděl. Prosím tě, co si stěžuješ, mě tam taky nepustili.

V podobenství o celníkovi a farizeovi vidíme hříšníka, kterého sice vpustili, ale on stál úplně vzadu. Jakoby cítil, že pro podobné není v církvi potažmo u Boha místo. Jenže poselství tohoto příběhu zní, že právě pro takové místo je.

Otázky k meditaci:

Kdy jsi naposledy prožil pokání? Co to vlastně znamená a čím se liší od pouhé lítosti?

Myslíš, že je tvoje společenství otevřené pro „celníky“? Proč ano, proč ne?

Podle čeho naše společnost posuzuje úspěch a jak to ovlivňuje nás?

V textu se píše o „duchovní kosmetice“. O co může jít?

Žijte jako moudří

Jdi k mravenci, lenochu, dívej se, jak žije, ať zmoudříš. Ač nemá žádného vůdce, dozorce či vládce, opatřuje si v létě pokrm, o žních sklízí svou potravu. Jak dlouho, lenochu, budeš ležet? Kdy se probudíš ze svého spánku? Trochu si pospíš, trochu zdřímneš, trochu složíš ruce v klín a poležíš si a tvá chudoba přijde jak pobuda a tvá nouze jako ozbrojenec. Př 6, 6 - 11

Př 30:25 mravenci, národ bez síly, a přece si zajišťuje v létě pokrm... Př 30, 25

Text nás vybízí, abychom se dívali na mravence. Imkdyž nejsme entologové, zkusme text vzít doslova a hledat v něm některé principy pro náš život. Možná zjistíme nečekané a zároveň velmi praktické rady.

Mravenci si opatřují si potravu celé léto. Tedy opatrování potravy a příprava na zimu jim trvá dlouho a na první pohled není nic vidět. Podobné je to i se stavbou mraveniště. Není nic vidět a najednou vidíme mraveniště. Podobný princip platí v každé oblasti života. Mohli bychom ho shrnout do slov: ***Hodnota toho, v čem se chceme někam posunout, roste tehdy, pokud investujeme po malých částech a pravidelně.***

Možná nejlépe je to vidět na cvičení. Člověk jednoho dne zjistí, že potřebuje něco dělat se svojí váhou. Proto neváhá, dá si několika denní půst, který prokládá během. Výsledek jeho úsilí je bolest žaludku, pocity závratě a namožené nohy. Závěr zní už týden běhám, nejím a váha se nemění! Nemá to smysl. Člověk vyvynuul krátkodobé úsilí, a když nepřišel výsledek, udělal závěr, že „na to není“.

Nejde ale jen o tělesné cvičení. Určitě není chybou strávit dlouhý čas četbou Písma, modlitbou, ale dopředu nás posune pravidelnost. Pokud hledáte Boží vůli, potom tu zřejmě

nepoznáte během jednoho dne sebeintenzivněji stráveného s Bohem, ale skrze smysly vycvičené naslouchat Bohu. Klíčem k úspěchu je pravidelnost, ne kvantita. Bible tuto vlastnost nazývá „věrnost“ a jedná se o jednu z nejvíce hodnocených kvalit v Písmu. Moje první otázka tedy zní, **co smysluplného a bohublého děláme pravidelně, aniž bychom to dělat museli.**

Druhý princip zní: ***Pokud zanedbáme některou z malých věcí, následky se zpravidla nedostaví okamžitě.*** Kniha Přísloví hovoří následujícím způsobem: *Trochu si pospíš, trochu si zdřímneš, trochu složíš ruce v klín a tvá chudoba přijde jako pobuda (Př 6, 10).* Chudoba přijde... až jednou, ne okamžitě. Bude to fungovat jako reklama, která říká, půjčte si a rok nemusíte nic splácet. Ano, rok to stoprocentně platí! Ale pak... Stejně je tomu s duchovním životem. Člověk žije jako kdyby Pán Bůh nebyl a ono se většinou okamžitě nic nestane. Až jednou... Moje druhá otázka proto zní, **zda jsme něco dobrého a bohublého nezačali, ale nějak to „vyšumělo“.** Proč? Co se stalo?

Pravidlo číslo tři jsem již naznačil v druhém bodě. **Jde o tom, že z malých krůčků, zanedbání, se stanou špatné návyky.** Neboli: ***Zanedbávání jistých oblastí má stoupající efekt.***

Jeden den, týden, měsíc se nic moc neděje, ale... najednou nás bolí záda, jsme Pánu Bohu velmi vzdálení, vzdalujeme se svému partnerovi a dětem, máme pocit, že se nám život vymyká z rukou a my jsme jím spíše vláčení. Slovy Přísloví se *dostavila chudoba*, nebo slovy reklamy rok, kdy jsme nespláceli, skončil. Smutné je, že člověk se brání přiznat si, že je tím sám vinen. Začne vzpomínat na úžasnou křesťanskou konferenci či ztišení nebo na skvělý sbor který navštívil nebo kam chodil. Po těchto vzpomínkách a pohledu na svoji špatnou situaci vše uzavře konstatováním ve smyslu, že ho opustil Bůh, že chodí do nemožného sboru či církve atd. Tedy jinými slovy vinni jsou druzí. Někdy tomu tak může být, ale často možná chyba bude někde jinde. **Třetí otázka zní, zde se ti některé oblasti života nezačali vymykat.**

Pravidlo čtyři zní: ***Neexistuje nic tak urgentního, co by nás mělo dlouhodobě odvrátit od konání věcí důležitých. Jinými slovy – není pravda, že žijeme tak hektický život, že jsme tak vyřízeni, že se nelze modlit, že nelze sloužit Pánu Bohu, že nelze něco dělat pro svoji tělesnou schránku, že se nelze věnovat rodině atd.*** Pokud bych se vás zeptal, proč jste to či ono přestali dělat, potom jsem si téměř jistý vaší odpovědí. Nemám čas. Prostě jsou věci urgentní a pak důležité, které ale zpravidla urgentní nejsou. Musím někam dojít, něco vyřídit, něco zařídit atd. Nemusím teď hned se modlit, číst, budovat některé klíčové vztahy. Jenže... pokud budu v osobním životě konat jen to, co mě tlačí, budu životem vlečen a výsledkem bude nervozita, přecitlivělost, pudové jednání atd. Otázka zní, jak moc věnuješ čas oblastem důležitým (vztah s Bohem, s blízkými, četba, základní péče o tělesnou schránku)

A nakonec přichází poslední, páté pravidlo: ***V klíčových oblastech života nelze vrátit čas. Jinými slovy řečeno. Lze změnit priority, směr, zaměření, školu, zaměstnání, církev ale nezměníte čas, kdy vám bylo 20, 30, 40..., nepřevinete „pásku vašeho manželství“, nezměníte nemoudrá nebo nemorální rozhodnutí, které jste udělali, nevrátíte čas, kdy dětem bylo 2, 3, 6...***

Zda platí jediné slovo: NIKDY. Můžete si říci (to co jsem se nikdy nenaučil povědět anglicky) „kdybych byl býval já tehdy“, ale to je tak vše. Bůh v Kristu sice „tvoří všechno nové“, to ale není důvodem žít nemoudře. Proto v Písmu čteme: „*Nepromarněte tento čas, neboť nastaly dny zlé. Proto nebudte nerozumní, ale hleďte pochopit, co je vůle Páně.* (Ef 5, 16)“. Konkrétně bych chtěl zdůraznit slova, *nepromarněte tento čas*. V kontextu výše uvedených bodů to může znamenat, abychom se v klíčových oblastech života naučili dělat malé a stále kroky. Výsledky se nedostaví okamžitě, nicméně časem se dostaví.

Co z toho plyne? Zkusme si dát pár malých a proto splnitelných cílů. Vypište si, co byste chtěli změnit v oblasti duchovní, vztahové a tělesné. Přemýšlejte nad touto změnou v kontextu verše Ef 5, 16. Udělejte rozhodnutí, které bude moudré. Nedávejte si za cíl přečíst za měsíc Bibli, uběhnout maraton nebo pozvat manželku do nejdražší restaurace v Praze. Zkuste málo, ale o to více pravidelně. Věřte, že věci se začnou měnit. Možná se vám to, co navrhuji, zdá strašně málo. Zkuste to dělat třeba půl roku a pak zhodnoťte, zda to bylo skutečně málo...

Otázky k meditaci

Jak jsi na tom se sebeovládáním a jak do této oblasti pouštět Boha?

V jaké oblasti by jsi chtěl změnit svoje životné návyky? Pokud takové jsou, prosíš Boha, aby ti s tím pomohl? Děláš zároveň nějakým konkrétním kroky?

Jaké jsou důvody, že nad tebou některé oblasti opakovaně získávají kontrolu?

Někdy hovoříme o duchovních disciplínách? Není to trochu přehnané? Nejedná se spíše o oblast sportu?

Tvorba rodinného rozpočtu

Podíváme-li do evangelií potom je nápadné, jak moc Ježíš mluví o majetku. Například většina podobností má co dělat s majetkem a penězi. Konkrétně o pokladu v poli, o ztracené ovci, o zakutálené minci, podobství o ztraceném synu (konkrétně je zde prosba otce dej mi majetek), o chudé vdově, o milosrdném Samařanu, o hřivnách atd. Místo aby Ježíš o majetku cudně mlčel a dělal, že se jedná oblast patřící do sféry hmoty, používá často tuto oblast k různým ilustracím. Zároveň se nejedná jen o podobství. Známe příběh o bohatém mládenci, slova o tom, že apoštolové „opustili síť“, tedy svůj byznys a následovali Ježíše, známe příklad s mincí a slova co je císařovo dej císaři, u Jidáše je zdůrazněno, že držel pokladnu a kradl místo toho, aby se evangelia věnovala některé jeho nedobré charakterové vlastnosti.

Ne nadarmo Pavel hovoří o tom, že láska k penězům je kořenem všeho zla. Tedy nikoli peníze jako takové, ty jsou požehnáním, ale láska k nim a z toho plynoucí jejich špatné používání.

Existují některé principy v Písmu, o které bychom se ohledně peněz a majetku mohli opřít? Máme v Písmu nějaký příklad jak s penězi hospodařit, jak určit prioritu v jejich využití?

Myslím, že máme. Ještě před než se na některé příklady hodpodaření s penězi podíváme, vymežíme si možnosti, které máme, co se využití peněz týká. *Můžeme* je buď darovat, šetřit, investovat, utratit a splatit dluhy a daně. *Musíme* část utratit (nájem, běžné potřeby) a *musíme* platit dluhy a daně. *Nemusíme* šetřit, investovat a darovat. Pochopitelně nemusíme platit ani nájem, dluhy a daně, nicméně předpokládám u čtenářů alespoň základní moudrost a nechut' zažívat adrenalinové dobrodružství s exekutory. Otázka potom je, jak výše vyjmenované možnosti seřadit. Asi nejběžnější způsob je splatit dluhy, daně, koupit nutné věci, koupit si věci méně nutné, pokud zbyde tak něco ušetřit u některých potom investovat a pokud ještě zbyde, tak něco darovat. Je to tak ale správně?

Podívejme se na problematiku peněz a jejich investování podrobněji.

Spoření v dobách prosperity

Tento princip pochází od ministra financí Egyptské říše Josefa. V Egyptě došlo k tomu, co známe i z běžné makroekonomiky (Gn 41) a to k běžnému hospodářskému cyklu růstu a poté krizi. Faraon se zařídí podle Josefovy rady a v době krize šetří. Celý princip je jednoduchý: v létě se dříví shromažďuje, v zimě se pálí. V době úrody se úroda shromažďuje, v době neúrody se sní. Kdo činí cokoli jiného, není moudrý. Západní státy ale ukázaly něco jiného. V době hospodářského růstu se žádné přebytky či rezervy nevytvářely a peníze se projedli. Jinak řečeno sbírali jsme dřevo v létě a stejné dřevo jsme v létě spálili. V zimě si proto musíme dřevo půjčovat. (*Volně podle: Sedláček T. Ekonomie dobra a zla, Praha: 65.pole, 2009*) Možná si řeknete, že to je sice hezké, ale jak se to týká rodinné ekonomiky? Myslím, že Pán Bůh nám skrze Josefa ukazuje i důležitou mikro-ekonomickou lekci. Konkrétně, že i v životě procházíme určitými ekonomickými cykly. Jsou období, kdy máme práci, kdy jsme slušně placeni, kdy jsme zdraví atd. Pak jsou ale i určité hubené roky, kdy buď přijdeme o práci, jsme nemocní, jsme doma s dětmi a jen jeden partner živí rodinu atd. Josef nám ukazuje, že je moudré v letech „tučných“ šetřit a nechávat si rezervu na doby, které budou ekonomicky těžké. I ty v životě zřejmě přijdou. Znamená to odkládat určité požitky ve prospěch budoucnosti. Možná to pro někoho zní jasně, ale ono to vůbec jasné není. Mnoho lidí žije z výplaty do výplaty a to nikoli kvůli nízkým příjmům, ale protože se řídí heslem utratit, když na to mám. Žiju nyní, a co bude, neřeším popř. stát se postará. Josef nám ukazuje moudřejší cestu.

Dluh jako zlo

Jistě známe slova Otčenáše (Mt 6, 1 a Lk 11,4), kde se mj. praví „odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům“. V Matoušově evangeliu je ale doslova prosba, aby nám Bůh odpustil dluhy. V obou evangeliích je potom u lidské akce použito slovo dluh (ofeiléma), nikoli vina. Doslova jako jsme odpustili našim dlužníkům, nikoli viníkům. I z této krátké citace je vidět, že dluh je cosi nežádoucího. Dokonce bychom mohli povědět, že to, co nás odděluje od Boha je náš dluh a že Ježíš splatil naše dluhy, které máme vůči Bohu. Uvádím to proto, že se význam slova dluh posunul a stále více jsme přesvědčováni, že žít na dluh je normální, že se nejedná i díky inflaci o nic až tak závažného. Možná namítnete, že míchám dvě oblasti – dluh finanční a dluh plynoucí z hříchu. Ano i ne. Myslím, že v principu je jakýkoli uvedený dluh velmi nežádoucí. Co vlastně děláme, když žijeme na dluh? Svoji budoucnost tunelujeme ve prospěch přítomnosti. Co je tím myšleno? Nemusíme být ekonomové, aby nám došlo, že půjčkou (nebo

hypotékou, leasingem) se nestáváme bohatšími. Nicméně pokud si půjčíme, můžeme si dovolit chovat se, *jako bychom* (zdůrazňuji slovo *jako*) půjčené peníze skutečně vlastnili. Můžeme si koupit drahé auto, luxusní dovolenou, byt a nevím co ještě. Pokud ale na koupené auto, dovolenou či byt nemáme, potom se dopouštíme toho, co T. Sedláček příznačně nazývá „nepravdivé chování“ či „neskutečný pocit“. Jak toto aplikovat např. na hypotéku a s ní související bydlení nebo na leasing auta? Tedy věci, které skutečně potřebujeme? Ať jsme v jakékoli situaci, je, dle mého, velmi nemoudré jít do leasingu, hypotéky, jejíž jedno či dvě nesplacení mě nebo celou moji rodinu uvede do neschopnosti splácet. Je nemoudré žít bez určitých finančních rezerv. Tím se dostávám do obrovského tlaku, na jehož konci sice může být byt, ale zároveň problémy s vysokým tlakem, vyhořením, depresemi nebo rozpadlou rodinou. Není lepší žít v menším bytě nebo jezdit malým autem, splácet méně a kratší dobu než podstupovat riziko nesplacení? Pochopitelně na některé věci si půjčit musím (především byt), ale na mnoho věcí si půjčit nemusím. Někdy, když přemýšlíme, zda si na to či ono půjčit, nebo si něco pořídit, je dobré si položit otázku, zda si to či musím mít, místo toho, zda si to mohu dovolit. Zda to či ono potřebuji, spíše než zda na to mám. To by měla být též otázka, ale až druhá v pořadí. Celkově ale dluh je zlo.

Tvorba rozpočtu

Proto vám pravím: Nemějte starost o svůj život, co budete jíst, ani o tělo, co budete mít na sebe. Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno. Mt 6, 25; 33

Ježíš hovoří o tom, po čem se shánějí ti, kdo nemají Boží království na prvním místě. Konkrétně mluví o jídle, pití a šatech. Pak mluví o Božím království na prvním místě. Kontext jeho promluvy je materiální, tedy zkusme toto podobenství interpretovat materiálně. Je-li první Boží království a my tvoříme rozpočet, který se skládá z: Darovat, šetřit, utratit, splatit dluhy a daně, co je na prvním místě? Je to dávání na Boží království. Tím neříkám, že se má jednat o nejvyšší část rozpočtu, ale má se jednat o první část rozpočtu, od níž se odvíjí další počítání. Když mám příjem 25000, potom rozpočet by se měl tvořit na základě částky 25000 – 2500 Kč - pokud dáváte desátky. (Nechci zde polemizovat, zda desátky ano či ne) Dále - jsme-li v situaci tučných let, myslím, že je dobré určitou část dát stranou a šetřit, případně investovat. Důvod jsem vysvětloval u Josefa. Určitě někteří namítnou, že žijí v dobách hubených, že nemají peníze. Otázka je, zda nemáme peníze, nebo je příliš neutrácíme. Člověk může vydělávat za měsíc 15 000 a „mít“ peníze a vydělávat 50 000 a „nemít“ peníze. Důvodem potom může být hloupé utrácení. Jinými slovy, mnoho finančních problémů není díky nízkým příjmům, ale díky špatnému hospodaření s penězi. Další částí v tvorbě rozpočtu je potom splacení nutných věcí – dluhy, nájem, daně a až nakonec je potom utrácení za věci, které nejsou nutné. Jinými slovy na první místo dávám to, co nemusím a až pak co musím. Tím není řečeno, že si nemám za peníze dopřát hezké věci, dovolenou a nevím co dalšího, co není nezbytné ale co potěší, nicméně toto se nesmí stát tím, co mě v konečném důsledku začne táhnout ekonomicky ke dnu.

Skrze peníze a majetek se často ukazuje náš vztah k Pánu Bohu, protože dáváním se učím víře, že Bůh se postará o oblasti, o které jsem díky dávání, de facto, přišel. Jak známo na dvojí jsme

nesmírně citliví – na „náš“ čas a na „naše“ peníze. PB nám slibuje, že to, co mu dáme, požehná. Požehnat nemusí znamenat rozmnožit, ale... požehnat – tedy že se k našemu počínání přizná. Druhá věc – právě na financích se učíme tomu, čemu se v Bibli říká moudrost. Ať nám ji PB dává i v této oblasti.

Otázky k meditaci

Zkus si ještě jednmou projít navrhovaný postup, jak hospodařit. Myslíš, že je to realizovatelné?

Kolik ze svého příjmu dáváš na Boží dílo a podle čeho určuješ výši svých darů?

Jsou nějaké oblasti majetku, kde myslíš, že nepostupuješ moudře?

Dokážeš darovat? Jak jsi na tom se štědrostí? Proč dobře nebo proč špatně?

O pláči

Blahoslavení plačící, neboť oni budou potěšeni

Pokuste si vzpomenout, kdy jste naposledy plakali. Hlasitě, od plic... v naší kultuře se pláč moc nenosí, především pláč na veřejnosti je projevem slabosti a emocionální nevyrovnanosti, zároveň se ale ví, že pláč může mít velmi očištný charakter. Pomáhá člověku, aby uvolnil svoje emoce a dal jim průchod legitimní cestou. Někdy rada trochu si poplač a uleví se ti, je rada moudrá a správná. Přesto ale plakat třeba na veřejnosti není běžné, a pokud se tak stane, potom se většinou jedná o něco závažného. Když dospělý člověk pláče, potom většinou proto, že se mu něco vážného stalo, Někdy pláčeme i tehdy, když se nejedná přímo o nás, ale o lidi, které milujeme a na kterých nám záleží. Kvůli nim jsme schopni plakat, litovat je, vcítit se do nich. Jiný důvod pláče je, že něco dojemného vidíme nebo zažijeme. Asi každý z nás zažil konec filmu, kde najednou celé kino popotahuje, lidé vytahují kapesníky a nálada by se dala krájet. Uvedené příklady jsou spojeny s něčím smutným, těžkým a bolestivým. Pak je ještě další důvod, a to když někdo pláče smíchem, ale to zde Ježíš zjevně neměl na mysli, protože dodává slova o tom, že ti, kdo pláčou, budou potěšeni. Jenže co je blahoslaveného na tom, když se rozpláču na pohřbu? Při filmu? Kvůli bolesti? To je zcela normální reakce a jistě kvůli ní není důvod někoho oceňovat a říkat, že je blahoslavený. Odpověď na otázku, kým je míněn ten, kdo pláče, v tomto textu nenajdeme. Proto musíme jít do jiných textů Písma, kde se o pláči píše. Podívejme se na tři důvody:

První důvod pláče čteme u Petra: *Tu se Pán obrátil a pohleděl na Petra; a Petr se rozpomenul na slovo, které mu Pán řekl: "Dřív než dnes kohout zakokrhá, zapřeš mne třikrát." Vyšel ven a hořce se rozplakal.* Lk 22, 61 – 61

Příběh je dobře známý. Petr zhřeší, protože zapře. Dopustí se hříchu, na který by mu nějaký křesťan znalý Písma odcitoval text „*kdo mě zapře před lidmi, toho i já zapřu před svým Otcem v nebesích*“ (Mt 10, 33) Znamená to, že kdyby si Ježíš dobře pamatoval, co vyřkl před pár týdny ohledně zapření, pak by měl Petr smůlu? Ježíš si to, co řekl, ale pamatoval dobře. Co s tím? Neprotiřečí si Ježíš? Tento text ukazuje východisko. Je to pláč nad svým hříchem.

V dopise do Korintu Pavel svoje respondenty zřejmě zarmoutil. Pak ale pak dodává: *A jestliže jsem vás svým dopisem zarmoutil, už toho nelituji, i když jsem toho chvíli litoval. Vidím totiž, že*

vás ten dopis na čas zarmoutil, ale nyní se raduji, ne že jste se zarmoutili, ale že zármutek vás vedl k pokání. Byl to zármutek podle Boží vůle, a tak jsme vám nezpůsobili žádnou škodu. Zármutek podle Boží vůle působí pokání ke spáse, a toho není proč litovat, zármutek po způsobu světa však působí smrt. 2 Kor 7, 8 – 10

Jak jsem psal, Pavel se Korintských něčí dotkl, chvíli toho litoval, ale pak říká, už toho nelituji. Zármutek, který jste prožili, totiž nevedl ke smutku, ale k pokání. Pokud je pláč spojený se zármutkem, potom bychom v duchu Pavlova textu řekli že ten vede jen a pouze ke smutku a depresi. Jenže existuje zármutek a s ním spojený pláč, který vede k pokání. To po svém zapření prožil Petr a to působí život. Pláč jen z důvodu bolesti je zcela přirozenou reakcí, ale k Bohu nevede. Vina je smrtící a řešením není ještě větší vina, ani cynismus a předstírání, že se nic nestalo, ale pokání a odpuštění. Nebo řečeno s Ježíšem, pláč. A s dodatkem Pavla, pláč nad sebou, nad svými hříchy. Nemyslím nutně, že musíme plakat, ale musíme litovat. Já sám někdy prožívám zlomenost, když vidím svoje motivy, myšlenky, sebelítost a vztek. Musím se modlit a prosit Pane, smiluj se. Zároveň v Ježíšových slovech čteme i pokračování: Kdo pláče, budou potěšeni. Toto je důležitá zmínka. Někdy je totiž tendence se ve své minulosti hrabat, znovu vyznávat již jednou vyznané. To je ale falešné. Pokud nám bylo odpuštěno... bylo nám odpuštěno. Po zpovědi kněz říká *absolvere est*, tedy tzv. absoluci. Česky toto slovo lze přeložit jako odpuštění, ale přesnější je dokončení, osvobození, zproštění. Po vyznání hříchů, po lítosti nad svým hříchem, přichází potěšení, protože platí, že hříchy jsou zproštěny a jsme od jejich následků před Bohem osvobozeni.

Jako křesťané se pohybujeme ve dvou extrémech. Buď jsme pokání neprožili, nebo ho moc nepraktikujeme. Druhým extrémem potom je příliš úzkostlivé svědomí, pocity viny, i když jsem svoji vinu PB vyznal. Pokud jsi vinu vyznal, plakal nad svým hříchem, byť třeba jen obrazně, litoval svých hříchů, jsi blahoslavený a zároveň přijmi ujištění o odpuštění.

Jeden poradce shrnul svoji profesionální dráhu takto: *Dospěl jsem k názoru, že mezi křesťany jsou dva nejzákladnější důvody citových problémů. Je to jednak neschopnost přijmout Boží bezpodmínečnou milost a odpuštění a žít podle toho a jednak neschopnost předávat tuto bezpodmínečnou milost dál.*

Pokud nám bylo odpuštěno, vidí nás Ježíš podobně, jako je to v dialogu z filmu Jako nepoddajný plevel (Nicholson a Streepová)

Hlavní hrdinové klopýtnou o opilou Eskymačku.

N: Je opilá nebo tulačka?

S: Jen tulačka, celý život.

N: A před tím?

S: Lehká holka na Aljašce.

N: Přece to nedělal celý život. Co byla před tím?

S: Nevím, asi malé dítě?

N: Malé děcko něco je. Není to tulák, není to lehká holka. Je to něco, vezmeme ji dovnitř...

Nicholson ji viděl očima milosti. Společnost ji viděla jako tulačku nebo jako lehkou dívku, jako člověka patřícího smrti. Milost ji viděla jako malé děcko bez ohledu na to, jak byl tento obraz

znetvořený. Pokud vám bylo v Kristu odpuštěno, pokud jste vyznali svoje hříchy, Bůh vás vidí jinýma očima a jste blahoslavení.

Druhým důvodem pláče, se kterým se v Písmu setkáváme, jsou zkoušky a utrpení, které na nás dolehly. Jak jsem ale říkal na začátku, plakat kvůli zkouškám není nic křesťanského. V Písmu se to spojuje trochu s něčím jiným. Jedná zkoušky, které zakoušíme v důsledku toho, že jsme se stali následovníky Krista. Někomu se vybaví děsivé obrázky křesťanů, kteří jsou popravováni islámským státem, možná vězně svědomí v Číně či Severní Koreji. Jenže do problémů se může člověk dostat kvůli víře, i když žije v ČR a to nikoli proto, že lepi na dveře kanceláře svého šefa evangelizační traktáty, ale proto, že se chová jak křesťan. Ap. Petr píše: *Milovaní, v tomto světě jste cizinci bez domovského práva. Prosím vás proto, zdržujte se sobeckých vášní, které vedou boj proti duši, a žijte vzorně mezi pohany; tak aby ti, kdo vás osočují jako zločince* 1 P 2, 11 – 12

Někdy prostě následování PJK něco stojí a nám se nesehná číst texty, typu vezmi svůj kříž a následuj mě. Vztít svůj kříž neznamená chovat se jak blázen, spíše to, že následování je spojeno s problémy. Zároveň platí, že v utrpení, které působí pláč, můžeme prožívat Boží potěšení.

Třetím důvodem je soucit s těmi, kteří prožívají zármutek. Jedná se o známé Ježíšovo plačte s plačícími. Když vidíme Ježíšův život, co ho trápilo, čím se zaměstnával, pak vidíme, že mnohokrát šlo o druhé lidi, se kterými měl hluboký soucit. Soucit neznamená, že nás dojmou obrázky trpícího člověka, že se nás emocionálně dotkne drsné video zobrazující utrpení. To je celkem přirozené. Soucit znamená doslova cítit společně. Znamená hledat, jak druhému v bolesti pomoci. Může to znamenat přímělnou modlitbu, finanční pomoc, praktickou pomoc nebo něco dalšího. Soucit je prostě více než lítost, byť by byla sebevětší. Naše doba, o které se říká, že je dobou zobrazení, tedy kdy přecházíme od psaného sdělení, ke sdělení vizuálnímu, dokáže člověka rychle dojmout a emocionálně rozechvět. Jenže soucit k tomuto rozechvění přidává pomoc. Až církev, kde je mezi lidmi soucit ve skutečném slova smyslu, se stává pro lidi domovem.

Zakončeme poněkud podivným přáním. Přáním, abychom dokázali plakat. Plakat nad svými hříchy, nad zkouškami a nad utrpením druhých, utrpením, do kterého máme odvahu vstoupit. Pokud se toto naučíme, pak pláč bude jen začátkem – začátkem k potěšení od Pána Boha a k nové radosti.

Otázky k meditaci:

Máš svoji bolest a pláč s kým řešit?

Který v textu z uvedených důvodů pláče se tě nejvíce týká?

Plakal jsi nebo cítil hluboký zármutek někdy nad svými hříchy? Prožil jsi naplno Boží milost?

Čím se liší soucit a lítost? Jaký to má praktický dopad do života?

Obyčejná vděčnost

Na cestě do Jeruzaléma procházel Samařskem a Galileou. Když přicházel k jedné vesnici, šlo mu vstříc deset malomocných; zůstali stát opodál a hlasitě volali: "Ježíš, Mistře, smiluj se nad námi!"

Když je uviděl, řekl jim: "Jděte a ukažte se kněžím!" A když tam šli, byli očištěni. Jeden z nich, jakmile zpozoroval, že je uzdraven, hned se vrátil a velkým hlasem velebil Boha; padl tváří k Ježíšovým nohám a děkoval mu. A byl to Samařan. Nato Ježíš řekl: "Nebylo jich očištěno deset? Kde je těch devět? Nikdo z nich se nenašel, kdo by se vrátil a vzdal Bohu chválu, než tento cizinec?"

Řekl mu: "Vstaň a jdi, tvá víra tě zachránila."

Lk 17, 11 – 19

Jedná se o velmi známý příběh, který nás dostává mezi lidi, se kterými jsme se osobně nikdy nesetkali. Mezi malomocné. Jinak se této nemoci také říkalo lepra a je od řeckého slova lépo znamenající loupou se. České slovo malomocenství je zřejmě odvozeno od ztráty hmatu, tedy kdy člověk přestává mít věci ve své moci, protože je necítí a tedy neudrží. Dnes se z touto nemocí v Evropě naštěstí nesetkáváme.

Malomocenství bylo v době života Pána Ježíše asi nejobávanější nemocí a to z několika důvodů. Bylo nevyléčitelné, nakažlivé a zanechávalo na těle strašlivé stopy. Židé v něm viděli trest za hřích, a proto je nazývali „ranou“ nebo „Božím prstem“. Podle obřadního zákona byl malomocný při výskytu nemoci prohlášen za nečistého a potom vykázán z vesnice či města, jako kdyby byl mrtvý. Všechno, čeho se dotkl, bylo nečisté. Dokonce se věřilo, že i pouhým svým dechem znečišťuje vzduch. Každý, u něhož vzniklo podezření, že je malomocný, se musel ukázat kněžím. Ti jej prohlédli a rozhodli co dál. Pokud jej označili za malomocného, byl odtržen od rodiny a vyloučen z izraelského společenství. Mohl se stýkat jen s těmi, kdo byli stejně postižení jako on. Předpisy zákona se vztahovaly dokonce i na krále a vladaře. Panovník postižený touto nemocí se musel vzdát trůnu a odejít ze společnosti. Malomocný mj. musel ukazovat na svoje neštěstí a to tak, že roztrhl své roucho a každého hlasitým voláním varoval, výkřiky: „*Nečistý! Nečistý!*“.

V příběhu čteme o deseti lidech postižených touto hroznou chorobou. Když se k nim donesla zpráva o Ježíšových činech, svítila jim jiskřička naděje. Jen jiskřička proto, že abychom si dovedli představit, o jak těžkou nemoc se jednalo, v Písmu je záznam, že nikdo nebyl vyléčen od doby Eliši tzn. zhruba 900 let.

Příběh zde chytne velmi rychlou zápletku. Malomocní se dozvěděli, že ve vesnici je Ježíš, a zdálky na něj volali, protože měli přísně zakázáno přiblížit se k lidem. Proto na něj čekali někde před vesnicí. Prosí o pomoc, Ježíš je uzdraví, pošle ke knězi, který konstatuje, že jsou uzdraveni. Ani slovo navíc. Nic o jejich víře, o nějakých důvodech proč jim Ježíš pomohl... Prostě Ježíš se jen tak rozhodne a uzdraví je. Ano, příběh má důležité pokračování, ale v této chvíli nečteme nic o tom, že by si malomocní svoje uzdravení nějak zasloužili nebo něco pro něj udělali to, co by udělal na jejich místě každý. Volali, Ježíši pomoz. Dělal to, co všichni lidé, kteří mají problémy. Prosí kohokoli, kdo by jim mohl pomoci, aby jim pomohl. Jejich postoj nic nevypovídá o jejich víře. Spíše se jedná o naplnění přísloví, tonoucí se stébly chytá. Kdo by se nemodlil, Pane dej, ať se mi

uzdraví děti, dej, ať se uzdravím já sám, dej ať, udělej, zaříd', pomoz. Myslím, že kdyby do vesnice, kde byl Ježíš, zavítal kdokoli, o kom se vědělo, že uzdravuje nebo kdo může uzdravit, tak by ho malomocní vyhledali.

Zde se jedná o fyzickou nemoc, která zvláště v případě malomocenství byla jasně rozpoznatelná a jejíž následky byly devastující. Jenže existuje ještě jedna nemoc, stejně devastující, která ale není tělesná a se kterou si rovněž nevíme rady. Jedná se o hřích. Žel ohledně této nemoci tak rychle za Kristem neběháme. Tam máme pocit, že si stačíme, jenže tato nemoc je ještě beznadějnější, než malomocenství. Malomocenství člověka oddělovalo od lidí, hřích nás odděluje od Pána Boha.

Malomocní volali na Ježíše, smiluj se a Ježíš se smiloval. A přesně zde se příběh láme. V tom, co jsme malomocní udělali s tím, když se jich Ježíš dotkl. V příběhu se jen jeden vrátí a poděkoval. Jen jeden projevil vděčnost. Možná si řeknete, no to snad není možné, to je neskutečné, jak může být někdo tak nevděčný. Jenže to není příběh jen o malomocných, ale i o nás. I my zapomínáme velmi rychle. Text o uzdravení musel Židy nesmírně iritovat, protože oním dvěčným byl Samařan. Člověk sociálně vyloučený, méněcenný a pohrdaný. Člověk, který byl obětí velmi silné xenofobie. Člověk, který byl beze cti. Tento méněcenný člověk se nakonec stává tím, kdo je dáván za příklad. Všimněme si v jedné důležité zmínky: Velikým hlasem velebil Boha. Proč zde ale není slovo o tom, že velebil Ježíše?

Zmínka o Samařanově velebení Boha zde není náhodou. Když Židé za Ezdráše znovu budovali jeruzalémský chrám, chtěli jim Samařané se stavbou pomoci. Byli však odmítnuti a mezi oběma národy vzniklo veliké nepřátelství. Samařané si ze vzdoru postavili svůj vlastní chrám na hoře Gerizím. Tam konali bohoslužby podle mojžíšovského rituálu, zároveň se ne zcela vzdali svých modlářských zvyků. Stihlo je však několik pohrom. Jejich chrám zničili nepřátelé a zdálo se, že jsou prokletí. Přesto však stále lpěli na svých tradicích a obřadech. Neuznávali jeruzalémský chrám jako dům Boží, ani nepřipouštěli, že by židovské náboženství bylo lepší než jejich. A potomek této skupiny, která z pohledu Židů neuctívá Boha správně, najednou velebí Boha! Na to ale přece nemá nárok! Pak padne před Ježíšem na tvář, čímž mu dává ty největší pocty – opět další skandál. Pocta patří přece jen Bohu a to si Židé o Ježíši skutečně nemysleli.

Sám Ježíš o něm řekne, že se jedná o cizince... Přesto pouze tento cizinec se vrátí a poděkuje. Představte si někoho, o kom si myslíte, že je nevěřící nebo tak trochu pomatený věřící a najednou je tento člověk dáván jako příklad víry. V tomto případě Samaritán, cizinec a malomocný zároveň, o kterém ani nevíme, jak se jmenoval, který měl v lecčem zmatek... Je zde ale klíčový důraz, který je jedním z naprostých základů víry v Ježíše. Oním momentem je vděčnost.

T. Merton napsal: *Být vděčný znamená rozpoznat Boží lásku ve všem, co nám bylo dáno. Je skvělé, když motorem života i služby je vděčnost. Nemusím, ale chci, protože mi bylo darováno. Nedávám, protože musím, ale protože cítím velikou vděčnost a to, co pro mě Ježíš udělal.*

Někdy se nám vybaví pozhěnnání v podobě darů, jakými jsou zdraví, úspěch, život, rodina a je to jistě důvod k vděčnosti. Existuje ale ještě jeden rozměr vděčnosti a to je vděčnost za Ježíše a za život, který od něj máme a z toho plnou radost z něj. Jak taková vděčnost může vypasat ukáži na jedné známé křesťanské písni:

1. Když nebeský duši mou proniká mír, ať hrozí mi svět ze všech stran, mé srdce už nestrhne bouřlivý vír, bezpečnou kotvou mou můj je Pán. Šťasten jsem v Bohu svém, šťasten jsem, šťasten jsem v Bohu svém.

2. Když satan by stíhat mne žalobou chtěl, já pospíším v bezpečný stan, tam ke kříži, na kterém Ježíš můj pněl: Vždyť mne tam s Otcem můj smířil Pán. Šťasten jsem v Bohu svém, šťasten jsem, šťasten jsem v Bohu svém.

3. On přetěžké hříchů mých břemeno snal, teď syn, dědic Boží jsem zván, to právo mi Ježíš můj z milosti dal: Ó jak je laskavý ten můj Pán! Šťasten jsem v Bohu svém, šťasten jsem, šťasten jsem v Bohu svém.

4. Teď, duše má, prozpěvuj na jeho čest, buď celý můj život mu dán! Vždyť nejvyšší vděčnosti on hoden jest: předobry přítel můj, Kristus Pán! Šťasten jsem v Bohu svém, šťasten jsem, šťasten jsem v Bohu svém. (Spafford G. Horatio Křesťanský kancionál Praha: RCB 2006 s. 598)

Slova této písně byla napsána uprostřed hlubokého zármutku otce, kterému tragicky utonuli čtyři děti. Autor na rozdíl od malomocných nedostal co si přál. Ježíš jakoby mlčel. Zároveň ukázal, že existuje větší radost plynoucí z vděčnosti, která přesahuje časné úspěchy. Z vděčnosti za spasení a za Ježíše.

Asi si řekneme tak to je hodně vysoko položená laťka. Nejde ale o to srovnávat laťky, ukazovat si duchovní svaly. Jde o to být vděční a ta jak v radosti, tak v bolesti, jak v životě, tak ve smrti. Křesťanství bez vděčnosti vlastně ani moc není křesťanství, ale dřinou. Smutné je, že ti „správně věřící“, v tomto příběhu židé na tento základ zapomněli. Třeba dodat, že toto hrozí nám všem, zároveň že z toho je cesta. Být vděční – jistě je za co.

Otázky k meditaci:

Za to posledním dobou cítíš největší vděčnost?

Jakou roli hraje vděčnost ve tvém životě? Ve tvé modlitbě?

Proč někdy více vidíme, co nemáme?

Jak moc vnímáš, že nás okolí spíše tlačí k nespokojenosti a jak se bránit?